

اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

استانداری چهارمحال و بختیاری
معاونت امور اجتماعی

عنوان :

**سنجش رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و
بختیاری و بررسی نقش و عملکرد سازمان های دولتی استان در
مقابله با رفتارهای پرخطر و ارایه راه کارهای کاربردی و عملیاتی
برای مقابله با آن**

نگارش :

شرکت کار آفرینان آتیه پژوه پارس اندیش

کارفرما:

معاونت امور اجتماعی استانداری چهارمحال و بختیاری

اسفندماه ۱۳۹۵

بسمه تعالی

« یرفع الله الذین امنوا منکم و الذین اوتوا العلم درجات »

قرآن کریم

تأییدیه صلاحیت علمی طرح پژوهشی

عقاید و نظرات مطرح شده در این طرح پژوهشی مستقیماً به نگارنده آن مربوط است و این شرکت آماده پذیرش پیشنهادهای منتقدین محترم می باشد.

دکتر حجت الله مرادی پردنجانی

مدیر عامل

شرکت آتیه پژوه پارس اندیش

تعهد نامه

عنوان طرح پژوهشی: سنجش رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری و بررسی نقش و عملکرد سازمان های دولتی استان در مقابله با رفتارهای پرخطر و ارائه راه کارهای کاربردی و عملیاتی برای مقابله با آن

اینجانب دکتر حجت الله مرادی پردنجانی مدیر عامل شرکت کارآفرینان آتیه پژوه پارس اندیش تحت نظارت معاونت امور اجتماعی استانداری چهارمحال و بختیاری متعهد می شوم:

- نتایج ارائه شده در این طرح پژوهشی حاصل مطالعات علمی و عملی این شرکت بوده، مسئولیت صحت و اصالت مطالب مندرج را به طور کامل بر عهده می گیرم.
- در خصوص استفاده از نتایج پژوهش های محققان دیگر به مرجع مورد نظر استناد شده است.
- کلیه حقوق معنوی این اثر به معاونت امور اجتماعی استانداری چهارمحال و بختیاری تعلق دارد.
- حقوق معنوی تمام افرادی که در دست آمدن نتایج اصلی طرح پژوهشی تأثیر گذار بوده اند در مقالات مستخرج از آن رعایت خواهد شد.
- در خصوص استفاده از موجودات زنده یا بافت های آنها برای انجام طرح پژوهشی، کلیه ضوابط و اصول اخلاق مربوطه رعایت شده است.

۱۳۹۵/۱۲/۲۰

دکتر حجت الله مرادی پردنجانی

مدیر عامل شرکت کارآفرینان آتیه پژوه پارس اندیش

مالکیت نتایج و حق نشر

- کلیه حقوق معنوی این اثر و محصولات آن (مقالات مستخرج، برنامه های رایانه ای، نرم افزارها و تجهیزات ساخته شده) به معاونت امور اجتماعی استانداری چهارمحال و بختیاری تعلق دارد و بدون اخذ اجازه کتبی از معاونت قابل واگذاری به شخص ثالث نیست.
- استفاده از اطلاعات و نتایج این گزارش نهایی بدون ذکر مرجع مجاز نیست.

به نام خدا

شور اخلاق پژوهش

بیاری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشتن مقام بلند دانش و پژوهش و نظریه اهمیت جایگاه پژوهش در اعلامی فرهنگ و تمدن بشری، ما پژوهشگران شرکت کارآفرینان آتیه پژوه پارس اندیش متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

- ۱- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.
- ۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق
- ۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی معاونت امور اجتماعی و کلیه بهکاران پژوهش
- ۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش
- ۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق
- ۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی
- ۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به بهکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۹- اصل برانیت: التزام به برانیت جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی

می آید.

خدایا به خاطر نداشته ایم شگرو

به خاطر داشته ایم سپاس

باسپاس فراوان از کلیه همکاران عزیز می که در انجام این پژوهش ما را یاری کردند
که علاوه بر زحمات قابل تقدیر در تهیه این طرح پژوهشی، همکار من من بودند.

تقدیم بہ:

پدرم کہ عالمانہ بہ من آموخت تا چگونه در عرصہ زندگی، ایستادگی را تجربہ نمایم
و بہ مادرم، دریای بی کران فداکاری و عشق کہ وجودم برایش ہمہ رنج بود و وجودش برایم ہمہ مہر
و بہ : ہمسرم، اسطورہ زندگیم، پناہ حسرتگیم و امید بودم

چکیده

هدف و زمینه: با توجه به این که مقابله با رفتارهای پرخطر و مدیریت آن مسأله ای نیست که تنها تعدادی از سازمان های دولتی بتوانند در این زمینه به تنهایی اقدام کنند بلکه در این میان سایر سازمانها و نهاد های دولتی باید بتواند با شناخت دقیقی از مشکلات و موانع و همچنین نیازهای نوجوانان و جوانان راه گشای مقابله، پیشگیری و کاهش رفتارهای پرخطر در جامعه باشد.

روش شناسی: پژوهش حاضر به لحاظ هدف از نوع کاربردی می باشد و هدف آن تعیین وضعیت رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری و نقش و عملکرد سازمان های دولتی استان در مقابله با این رفتارها و ارائه راه کارهای کاربردی و عملیاتی سازمان ها برای مقابله با این رفتارها می باشد. علاوه بر این پژوهش حاضر به لحاظ طرح پژوهشی از نوع توصیفی می باشد و از آن جایی که داده های مورد نیاز آن به روش کیفی و کمی گردآوری می شود به لحاظ رویکرد، تلفیقی می باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر را گروه های زیر تشکیل می دهد: کلیه مدیران سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری؛ کلیه نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری؛ کلیه متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر(اساتید رشته روانشناسی دانشگاه های سطح استان+ کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر نیروی انتظامی). با توجه به حجم جامعه مدیران سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری کلیه مدیران سازمان ها با روش تمام شماری انتخاب شده اند. از جامعه نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری نیز بر اساس جدول گرجسی و مورگان و به روش نمونه گیری چند مرحله ای تعداد نفر از شهرستان های مختلف استان انتخاب شد و نهایتاً از گروه سوم نیز، کلیه اساتید رشته روانشناسی دانشگاه های سطح استان و همچنین کلیه کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر در نیروی انتظامی به روش تمام شماری انتخاب شد. در این پژوهش برای گردآوری داده های مورد نیاز پژوهش از پرسش نامه های زیر استفاده شده است: ۱- پرسشنامه تعیین وضعیت رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری، ۲- پرسشنامه تعیین نقش و عملکرد(اقدامات انجام شده) و راه کارهای کاربردی و عملیاتی سازمانها برای مقابله با رفتارهای

پرخاطر سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخاطر. برای تجزیه تحلیل داده های پژوهش از روش های آماری زیر استفاده شده است: آزمون t؛ آزمون فریدمن؛ تحلیل کیفی اسناد و مدارک سازمانی ضمناً تمامی محاسبات آماری با نرم افزار Spss انجام شده است.

نتایج: مشکلات خانوادگی و رفتارهای پرخاشگرانه بیشترین رفتار پرخاطر و انحرافات جنسی کمترین رفتار پرخاطر در بین دانش آموزان و دانشجویان می باشد؛ نمره نقش سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخاطر با توجه به ماموریت های سازمانها از حد میانگین بالاتر است؛ میانگین نمره عملکرد سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخاطر با توجه به ماموریت های سازمانها بالا است و مهمترین راه کارها برای مقابله با رفتارهای پرخاطر نوجوانان و جوانان به ترتیب عبارتند از: مشارکت با دستگاه های مسئول در تسهیل عملیات پیشگیری از بروز رفتارهای پرخاطر، مشارکت در ارزیابی عملیات پیشگیری از رفتارهای پرخاطر با دستگاه های مسئول؛ مشارکت با دستگاه های مسئول در تصمیم گیری های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخاطر؛ مشارکت با دستگاه های مسئول در برنامه ریزی های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخاطر؛ اجرای قوانین و بخشنامه های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخاطر؛ تصویب قوانین و دستور العمل های مشخص در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخاطر؛ داشتن تشکیلات مناسب در سازمان در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخاطر می باشد.

کلید واژه ها: رفتارهای پرخاطر، نوجوانان و جوانان، نقش، عملکرد، سازمان های دولتی، راه کار، استان چهارمحال و بختیاری.

فصل اول

« کلیات پژوهش »

۱-۱- مقدمه

هر انسانی به طور ذاتی توان استعداد مراقبت از خود را داراست، این گوهری است که ذات اقدس باریتعالی در وجود وی به ودیعت نهاده است. موضوع ارتقای سلامت امروزه به عنوان یک مفهوم کلیدی در راستای توسعه جوامع به حساب می‌آید. چرا که انسان، محور توسعه پایدار محسوب می‌شود (توکلی، ۱۳۸۶: ۱).

سلامت مفهومی پویا و متأثر از شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی می‌باشد به طوری که دیگر، تنها نبود بیماری به معنای سلامت نیست بلکه سلامتی را حالتی می‌دانند که در آن افراد از رفاه کامل جسمی، روانی و معنوی برخوردار بوده و زندگی بانشاطی داشته باشد (چپمن^۱، ۲۰۱۲: ۱۴۰).

زندگی در عصر حاضر در محیطی مملو از تغییر و تحولات بارز و بی نظیر به وقوع می‌پیوندد. تعامل ویژگی‌های فردی از کودکی تا سالمندی (به ویژه دوره نوجوانی و جوانی) با محیطی پیچیده و متغیر تعیین کننده نحوه سازگاری و رفتارهای مرتبط با سلامت افراد می‌باشد. وقوع چنین تغییرات گسترده‌ای در معیارهای اجتماعی و فن آوری ارتباطات علیرغم پیامدهای مثبت برای رشد و توسعه فردی و اجتماعی، بعنوان عوامل خطرناک محسوب می‌شوند و احتمال بروز رفتارهای ناامن و پرخطر را افزایش می‌دهند. چنین رفتارهایی سلامت جسمانی، انجام تکالیف بهنجار و متناسب با سطح رشد افراد، ایفای نقش‌های اجتماعی مورد انتظار، اکتساب مهارت‌های اساسی، دستیابی به احساس شایستگی، کفایت و کسب آمادگی مناسب برای انتقال به مراحل بعدی رشد و مقابله با شرایط جدید را به مخاطره می‌اندازد. با درک حقایق مذکور لزوم پرداختن به رفتارهای تهدید کننده سلامتی در جوامع پیچیده و در حال تحول اجتناب ناپذیر می‌باشد (قرائت، ۱۳۸۷ ص ۱).

1- Chapman

۱-۲- بیان مسئله پژوهش

بین خطر پذیری و جرم در نوجوانان و جوانان فصول مشترکی وجود دارد، چنانچه برای پیشگیری از این قبیل رفتارهای ناسازگارانه تمهیدات لازم صورت نگیرد، نوجوانان با انجام خطاها و خطرهایی که به نظر ساده می رسند، برای ارتکاب جرم و بزه آماده می شوند (محمدی و احمدآبادی، ۱۳۸۸ ص ۴۶۸). درک خطر پذیری نوجوانان و جوانان و تاکید بر آن به عنوان اقتضای قابل انتظار این دوره سنی و نه بعنوان رفتاری انحرافی و مجرمانه، امکان شناخت و پیشگیری از فرایند جرم پذیری را در نوجوانان و جوانان واقع‌بینانه تر می سازد. به عبارت دیگر پیش از آن که مراکز قانونی مستقیماً بر نوجوانان و جوانان مجرم و علائم جرم و مجازات های حقوقی تاکید کنند، باید تغییرات احساسی و فیزیکی و شرایط اجتماعی و خانوادگی آن ها را در گرایش به خطر پذیری در نظر بگیرند. چرا که وقوع و گسترش جرم در دوره های نوجوانی و جوانی از ارتکاب رفتارهای پرخطر در دوره های راهنمایی و دبیرستان و دانشگاه آغاز می شود، زمانی که فشارهای زیستی و روانی دوران بلوغ و بروز مشکلات ارتباطی و اجتماعی با خانواده و همسالان، رقابت ها و عدم موفقیت های تحصیلی، کمبود ارتباطات سالم و عدم تاب آوری زمینه را برای ارتکاب و گرایش فرد را به سوی سوء مصرف مواد و الکل، خطرپذیری جنسی، فرار از منزل، دزدی و خشونت فراهم می سازد.

بررسی رفتارهای پرخطر از حیث نتایجی که برای زندگی، سلامتی و رشد روانی و اجتماعی نوجوانان و جوانان به همراه دارد دارای اهمیت است. شیوع رفتارهای پرخطر در بین نوجوانان و جوانان در سال های اخیر در ایران به یک مساله اجتماعی تبدیل شده است و نگرانی های عمیقی را در سطوح مختلف مدیریتی، دانشگاهی و عمومی جامعه به وجود آورده است (جعفرزادگان و زارعی، ۱۳۹۱). صدمات و خسارت های جبران ناپذیر رفتار های پرخطر نوجوانان و جوانان و بالا بودن هزینه های زمانی و مالی و اقدامات تغییر رفتار در سطح فردی و اجتماعی، پیشگیری را بهترین رویکرد برای کاهش رفتارهای پرخطر و تهدید کننده در سطح جامعه معرفی می نماید (سلیمانی نیا و همکاران، ۱۳۸۴). متأسفانه وسایل و امکانات پیشگیری و درمان از این انحرافات و رفتارها بسیار ناچیز بوده و به

هیچ وجه کفاف نیاز و تقاضای رو به ازدیاد محیطی را نمی دهد و تعداد روانشناسان بالینی، روانکاوان، روانپزشکان و مددکاران اجتماعی برای مقابله با این رفتارها کافی نیست.

برقراری نظم و امنیت و پیشگیری از آسیب های اجتماعی ملزم به فعالیت سازمان های بسیار زیادی می باشد و با توجه به این که مقابله با رفتارهای پرخطر و مدیریت آن مسأله ای نیست که تنها تعدادی از سازمان های دولتی بتوانند در این زمینه به تنهایی اقدام کنند بلکه در این میان سایر سازمانها و نهاد های دولتی باید بتواند با شناخت دقیقی از مشکلات و موانع و همچنین نیازهای نوجوانان و جوانان راه گشای مقابله، پیشگیری و کاهش رفتارهای پرخطر در جامعه باشد. همچنین از آن آنجائیکه اغلب نوجوانان و جوانان در سنین بین ۱۴ تا ۲۵ سالگی در نهادهای آموزشی، مدارس و دانشگاه ها به امر تحصیل اشتغال دارند، لذا مدرسه و دانشگاه دو نهاد موثر در پیشگیری و مقابله با رفتارهای پرخطر می باشند(مرادی، ۱۳۹۱ ص ۳). معاونت اجتماعی استانداری، نیروی انتظامی، وزارت ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی، موسسات بازپروری، سازمان صدا و سیما، نهادهای قانونگذار و نهادهای تصمیم گیری قانونی و سازمان های مردم نهاد نیز از نهادهای موثر در امر مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان می باشند و لازم است تا با شناسایی میزان، عوامل موثر و راه کارهای مقابله با رفتارهای پرخطر و همچنین تعیین نقش و عملکرد تک تک سازمان های دولتی در مقابله با رفتارهای پرخطر (که هدف تحقیق حاضر می باشد) و با فرایند سازی آن و تهیه دستورالعمل ها و روش های ویژه برای تک تک سازمان های دولتی به مقابله با رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان پرداخته و با این کار از به وجود آمدن آسیب های اجتماعی دیگر جلوگیری به عمل خواهد آمد.

۱-۳- اهمیت و ضرورت تحقیق

نوجوانان و جوانان همواره در طول تاریخ موضوع دغدغه و نگرانی های متفاوت بوده اند. این دغدغه ها در کشورهایی که دارای ساخت جمعیتی جوانی هستند نمایان تر است. ایران از جمله کشورهایی است که دارای ساخت جمعیتی جوان است به گونه ای که ۲۳/۸ درصد جمعیت ایران را

جمعیت ۱۲ تا ۱۸ ساله (حدود ۱۲ درصد) کل جمعیت کل کشور است، در این میان دانش آموزان و دانشجویان از جایگاه ویژه ای برخوردارند. شیوع و گسترش رفتارهای پرخطر در بین این قشر نه تنها موجب نگرانی دستگاه های رسمی و نظارتی می شود بلکه موجب نگرانی خانواده ها و بخش های غیر رسمی جامعه نیز می شود (مرادی، ۱۳۹۱ ص ۱۰). همچنین افزایش نگرانی های عمومی درباره مسایل مختلف اجتماعی از این رو که خسارت و صدمات وارده بر پیکره جامعه روند رو به افزایشی یافته و هم از آن جهت که گاهی مقابله با آن ها روز به روز دشوارتر و پیچیده تر می شود شناخت علمی تر مسایل را ضروری می سازد.

با توجه به موارد مذکور، از آنجائیکه لازم است این گونه رفتارها و میزان شیوع آن ها قبل از آن که به یک معضل اجتماعی تبدیل شوند و اقدامات لازم برای کاهش آن ها صورت پذیرد و همچنین نقشی که هر یک از دستگاه های دولتی در راستای مقابله با این گونه رفتارها دارند و عملکرد و اقداماتی که در این زمینه داشته اند شناسایی شود، تا با توجه به آن ها بتوان به فرایند سازی پیرامون مقابله با این رفتارها پرداخت و با استفاده از نتایج آن بتوان وظیفه و نقش هر یک از دستگاه های مربوط به این امر را مشخص و در غالب راه کارهای کاربردی و عملیاتی جهت مقابله با این گونه رفتارها تدوین نمود.

۱-۴- اهداف پژوهش

هدف اصلی (کلی)

تعیین وضعیت رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری و نقش و عملکرد سازمان های دولتی استان در مقابله با این رفتارها و آرایه راه کارهای کاربردی و عملیاتی سازمان ها برای مقابله با این رفتارها و آرایه الگویی برای آن

اهداف جزئی

۱- تعیین وضعیت رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری

۲- تعیین نقش سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر

۳- تعیین عملکرد (اقدامات انجام شده) سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در

مقابله با رفتارهای پرخطر

۴- تعیین راه کارهای کاربردی و عملیاتی سازمانها برای مقابله با رفتارهای پرخطر

اهداف کاربردی

برخی از کاربردهای انجام تحقیق حاضر را می توان به شرح زیر برشمرد

۱. نتایج تحقیق در اجرای قوانین مقابله با رفتارهای پرخطر کاربرد دارد.

۲. نتایج تحقیق در تسهیل عملیات انتظامی استان در پیشگیری از رفتارهای پرخطر کاربرد

دارد.

۳. نتایج تحقیق در برنامه ریزی نیروی انتظامی برای اجرای برنامه های مقابله با رفتارهای

پرخطر کاربرد دارد.

۴. نتایج تحقیق در افزایش آگاهی آحاد جامعه به ویژه خانواده ها و جوانان در خصوص زمینه

ها، عوامل موثر در بروز رفتارهای پرخطر، شناسایی راه کارهای مقابله با رفتارهای پرخطر و نهایتاً

مقابله آنان با رفتارهای پرخطر کاربرد دارد.

۵. نتایج تحقیق حاضر در حفظ و صیانت نوجوانان و جوانان در برابر تمایلات آنان به رفتارهای

پرخطر کاربرد دارد.

۱-۵- سوالات پژوهش

سوال اصلی (کلی)

وضعیت رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری چگونه است؟ و نقش و عملکرد سازمان های دولتی استان در مقابله با این رفتارها چیست؟ و چه راه کارهای کاربردی و عملیاتی سازمان ها برای مقابله با این رفتارها می توان ارائه داد؟

سوالات جزئی

- ۱- میزان رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری تا چه اندازه است؟
- ۲- نقش سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر با توجه به ماموریت های سازمانها و همچنین دیدگاه مدیران سازمان ها تا چه اندازه است؟
- ۳- عملکرد (اقدامات انجام شده) سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر از دیدگاه مدیران سازمان ها تا چه اندازه است؟
- ۴- چه راه کارهای کاربردی و عملیاتی از دیدگاه مدیران سازمان ها و همچنین متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر برای مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان می توان ارائه داد؟

۱-۶- تعریف مفاهیم و متغیرهای پژوهش

۱-۶-۱- تعاریف نظری

رفتارهای پرخطر^۱

هر رفتاری که خلاف هنجارهای جامعه و عرف باشد رفتار پرخطر است (تشگر و شیرانی، ۱۳۸۳،

ص ۳).

ابعاد رفتارهای پرخطر

- ۱- رفتار ضد اجتماعی^۱: توصیف کننده رفتاری است که برای گروه یا اجتماع مضر و مخرب است و یا بالقوه چنین است (چپمن^۲، ۲۰۱۰، ص ۱۲۰).
- ۲- پرخاشگری^۳: در تعریف پرخاشگری باید گفت رفتار دشمنی و تند به هنگام عدم سازگاری با موقعیت‌ها می‌باشد (همان منبع، ص ۱۱۲).
- ۳- مشکلات خانوادگی^۴: نداشتن تعادل در محیط خانواده که تحت تاثیر عواملی مانند عوامل سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، محیطی و شخصیتی می‌باشد (همان منبع، ص ۱۱۰).
- ۴- سوء مصرف مواد مخدر^۵: اگر فرد به رغم این که می‌داند مصرف مکرر دارو مانع از عملکرد او در سایر زمینه‌های زندگی می‌شود به مصرف آن ادامه دهد رفتارش نوعی سوء مصرف مواد مخدر است (همان منبع، ص ۱۱۰).
- ۵- رفتار انحرافات جنسی: شامل گروهی از اختلال هاست که در آن جاذبه جنسی معطوف به اشیاء نامعمول و فعالیت‌های جنسی است که ماهیتی نامتداول دارند (همان منبع، ص ۱۱۰).

راه کار

راهکار به هر نوع روش عمومی برای حل مسایل اطلاق می‌گردد (شعاری نژاد، ۱۳۷۵).

1-Behavior Anti-social

3- Chapman

3-Aggression

4-Family problems

5-Drug Abuse

۱-۶-۲- تعاریف عملیاتی

رفتارهای پرخطر

در این پژوهش رفتارهای پرخطر یعنی میزان نمره‌ای که نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری از پرسشنامه ۵۱ سئوالی محمدی (۱۳۸۹) بدست آورده اند.

ابعاد رفتارهای پرخطر

۱- رفتار ضد اجتماعی: در این پژوهش رفتار ضد اجتماعی یعنی میزان نمره‌ای که نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری از سوالات تا پرسشنامه ۵۱ سئوالی محمدی (۱۳۸۹) بدست آورده اند.

۲- پرخاشگری: در این پژوهش پرخاشگری یعنی میزان نمره‌ای که نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری از سوالات تا پرسشنامه ۵۱ سئوالی محمدی (۱۳۸۹) بدست آورده اند.

۳- مشکلات خانوادگی: در این پژوهش مشکلات خانوادگی یعنی میزان نمره‌ای که نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری از سوالات تا پرسشنامه ۵۱ سئوالی محمدی (۱۳۸۹) بدست آورده اند.

۴- سوء مصرف مواد مخدر: در این پژوهش سوء مصرف مواد مخدر یعنی میزان نمره‌ای که نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری از سوالات تا پرسشنامه ۵۱ سئوالی محمدی (۱۳۸۹) بدست آورده اند.

۵- رفتار انحرافات جنسی: در این پژوهش رفتار انحرافات جنسی یعنی میزان نمره‌ای که نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری از سوالات تا پرسشنامه ۵۱ سئوالی محمدی (۱۳۸۹) بدست آورده اند.

راه کار

در این پژوهش منظور از راه کار روش هایی است که سازمان های دولتی برای مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری به کار می گیرند و میزان نمره ای است که با سوالات تا پرسشنامه مدیران سازمان های دولتی و متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر(اساتید رشته روانشناسی دانشگاه های سطح استان+ کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر نیروی انتظامی) استان چهارمحال و بختیاری سنجیده شده است، در واقع هر یک از راه کارها توسط مدیران سازمان های دولتی و کارشناسان تعیین و مشخص گردیده است.

فصل دوم

« ادبیات و پیشینه پژوهش »

۲-۱- مقدمه

این فصل به تشریح ادبیات نظری پژوهش، پژوهش‌های انجام شده در داخل و خارج از کشور، چارچوب نظری و تجربی پژوهش و مدل مفهومی پژوهش پرداخته است.

۲-۱- ادبیات نظری پژوهش

۲-۱-۱- رفتارهای پرخطر

مشکلات در تمام دوره‌های زندگی انسان وجود دارد، مخصوصاً در دوره‌ی نوجوانی و جوانی، به علت بروز بعضی از مسائل خاص از جمله بحران دوره‌ی بلوغ، تعدد این نوع مشکلات بیشتر و درجه اهمیت آن‌ها نیز افزون است (حسینیان، ۲۰۱۱ ص ۴۹).

طبقه بندی مشکلات دارای تاریخچه‌ای طولانی است. بقراط، مشکلات را بر مبنای مزاج به انواع دمو «دورهٔ نشاط» صفاوی «زمان بیقراری و تندخویی»، سوداوی «دوره‌ی اندیشه و عقل» و بلغمی «زمان ناتوانی و بیحالی» تقسیم نموده و هر دوره را با ویژگی‌های سنی بخصوص مرتبط دانسته است. کرچمر درباره‌ی رابطه بین ساختمان جسمانی با خصوصیات شخصیتی و روانی، تیپ‌های پیک نیک «چاق و شاد و کم تحرک»، آتلینیک «عضلانی، پرتحرک و حادثه جو» و آستینیک «لاغر، حساس و متفکر» را مطرح کرده است. صاحب نظر دیگری به نام شلدون^۱ تیپ‌های آندومورف، مزومورف و اکتومورف را با خصوصیات شخصیتی و روانی معینی ارائه کرده است (چپمن^۲، ۲۰۱۲ ص ۱۴۷).

مسئله یا مشکل از دیدگاه‌های مختلف تعاریف گوناگون دارد. از دیدگاه مددکار اجتماعی «مسئله» پدیده‌ای را گویند که روی کارکرد اجتماعی فرد، گروه و جامعه اثر می‌گذارد و یا از دید مشاوره «مشکل» زمانی بوجود می‌آید که پدیده‌ای پیوند و ارتباط فرد را با خود و دنیای پیرامون خود

1- Sheldon

2- Chapman

برهم زند. در روان شناسی مشکل یا مسئله زمانی به وجود می‌آید که فرد در راه رسیدن به هدف خود با مانعی روبرو شود (اورسون^۱، ۲۰۱۴ ص ۴۱).

مشکلات دوره‌ی نوجوانی و جوانی عبارت است از: بحران هویت، تخیل، از خود بیگانگی، دروغ‌گویی، کمرویی، دزدی، مسائل جنسی، بزهکاری، پرخاشگری، افسردگی، اعتیاد، ترس و اضطراب، مشکلات تحصیلی، اوقات فراغت، مشکلات خانوادگی، مسائل مذهبی، مشکلات شغلی و ازدواج و جوانان. آنچه در شناخت مشکلات نوجوانان و جوانان مورد توجه است نیازهای سنی و رشد آن‌ها در این دوره است که باید مورد توجه و بررسی قرار گیرد. این نیازها عبارتند از: نیازهای زیست شناختی، نیازهای روان شناختی و هر یک از این نیازها به قسمت‌های مختلفی در روند رشد تقسیم می‌شوند. دیدگاه‌های مختلفی در رابطه با طبقه بندی مشکلات نوجوانان و جوانان وجود دارد. هریک از دانشمندان زیست شناس، جامعه شناس، روان شناس و علمای تعلیم و تربیت به گونه‌ای مشکلات جوانان و نوجوانان را طبقه بندی نموده‌اند. به طور کلی می‌توان گفت که میزان مشکلات به شرایط آب و هوا، وضعیت اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، بهداشتی، صنعتی و آموزش و پرورش و حتی مذهب بستگی دارد (چپمن، ۲۰۱۰ ص ۱۴۷).

۲-۱-۲- نظریه‌ها و دیدگاه‌های مرتبط با اختلالات رفتاری موثر در رفتارهای پرخطر

۱- **نظریه‌های سرشتی:** در بعضی از نظریات علت را عامل سرشتی دانسته‌اند که هر فردی دارای عناصر دوجنس بوده و در بعضی افراد، دو جنسیت به صورت مساوی وجود دارد که یکی به صورت آشکار بروز کرده و دیگری به صورت پنهان است که در صورت وجود آمادگی محیطی به صورت احساسات آشکار بروز می‌کند.

۲- **نظریه فروید:** این اختلال را ناشی از توقف رشد روانی جنسی در سنین کودکی (۴ یا ۵

سالگی) می‌داند که فرد در وضعیت اودپ (پسران) و در زن‌ها حسادت به آلت رجولیت

باعث بروز چنین اختلالی می‌شود. دانشمندان و روانشناسانی مانند آدلر^۱، فروید و یونگ^۲ عقیده دارند که دخترها در مسیر تکامل رشد خود، نسبت به پسرها و صفات مردانگی آن‌ها رشک می‌برند که این عمل سبب بعضی از کارهای خلاف است (حسینیان، ۲۰۱۱: ۸۹).

۳- **نظریه‌های محیطی:** نوجوانی که از وجود خانواده خود احساس حقارت کرده به دنبال فردی می‌گردد که به عنوان پشتیبان و رفع احساس حقارت برای او باشد، خانواده‌های بسیار متعصب در برخوردهای بین دو جنس مخالف و انتخاب دوست از هم جنس‌ها به طرف جنسی کشیده شود که ظاهر اجتماع پسند داشته و خطر آبروی او را به اصطلاح تهدید نمی‌کند. عامل دیگر محیطی احساس تنهایی، انزوا و گاه افسردگی می‌باشد و این گونه افراد به علت عدم اعتماد به خود و احساس ضعف در جلب نظر جنس مخالف به طرف جنس موافق که آسانتر قابل دسترسی هستند رو می‌آورند. عامل دیگر در خانواده رها کردن دختران و یا پسران خود در خلوت در ساعات متمادی نزد یکدیگر است که به علت هیجانات جنسی احتمالاً به طرف یکدیگر کشیده می‌شوند. عامل بعدی مورد سوء استفاده جنسی قرار گرفتن از طرف جنس مخالف و انزجار فرد از جنس مخالف می‌باشد. از جمله علل محیطی خانوادگی عدم دقت والدین در کنترل روابط زناشویی خود نزد فرزندان می‌باشد که می‌تواند یا به دلیل فقر مکان خواب که کلیه افراد خانواده مجبور هستند از یک اتاق مشترک استفاده نمایند و یا پایین بودن سطح تربیت و اخلاق خانواده باشد. یکی دیگر از عوامل، مورد سوء استفاده قرار گرفتن از طریق یک همجنس بزرگسال یا هم سن‌های مشکل دار می‌باشد که به صورت عادت و یادگیری ثانویه در می‌آید (گولندری^۳، ۲۰۱۳). بدیهی است هنوز خیلی چیزها در تبیین علل همجنس خواهی نامعلوم است. شواهد ژنتیکی و زیست شناختی با احساس بسیاری از همجنس خواهان هماهنگ است که می‌گویند خودشان چنین گرایشی را انتخاب نکرده‌اند. پس بهتر است بگوئیم گرایش

1-Adler

2 -Yoong

3-Goldney

جنسی افراد محصول تعامل پیچیده عوامل اجتماعی و زیست شناختی است (چپمن، ۲۰۱۰ ص ۱۰۰).

۴- **نظریه‌های بزهکاری:** نظریه‌هایی که در رابطه با بزهکاری وجود دارند و اندیشه متخصصان علوم رفتاری را به خود جلب نموده، مورد بررسی قرار می‌گیرد. نظریه‌های متعدد در زمینه تحلیل روانی وجود دارد که عبارتند از: بزهکاری همانند انواع شرارت‌ها نتیجه محدودیت‌های شدید کودکان است. ۲- بزهکاری جوانان حالتی از عصیان است و این عصیان برای طلب چیزی نیست، بلکه تخلیه آن است. ۳- علت بزهکاری جوانان شاید به عدم موفقیت نوجوانان پسر در همانند سازی خود با آنچه که اصطلاحاً «الگوی قدرت مردانگی» خوانده می‌شود مربوط باشد. ۴- از نقطه نظرهای بیان شده توسط متخصصان در مورد بزهکاری جوانان نتیجه گیری‌های متعددی شده است. یکی از این نتیجه گیری‌ها که از همه مهمتر است و باید همیشه به خاطر داشت این است که، بزهکاری یک نوع رفتار خاص نیست، بلکه گستره‌ای از رفتارهای متعدد است و شاید نتوان برای آن علت واحدی را پیدا کرد (چپمن، ۲۰۱۲: ۱۲۴).

۵- **نظریه‌های پرخاشگری:** نظرات در مورد علل پرخاشگری بسیار متنوع است دیدگاه‌های مختلفی از زمان‌های قدیم در مورد علت آن وجود داشته و تحقیقات وسیعی صورت گرفته است که اینک به تعدادی از نظرات، اشاره می‌شود:

علت پرخاشگری در نظریه فروید^۱: پرخاشگری را ناشی از غریزه مرگ می‌داند که هدف

اصلی آن طولانی‌تر کردن زندگی است و پرخاشگری به طور ساده واکنش در مقابل توقف یا ابطال تکانه‌های لیبدوپی است. فروید در مورد پرخاشگری دو دید متفاوت ارائه داد. باور اولیه وی این بود که پرخاشگری زمانی پدید می‌آید که در برابر انگیزه‌های نهاد سدی ایجاد شود و ناکامی دست دهد. بعدها وی در عقیده خود تجدید نظر کرد و پرخاشگری را چون انرژی جنسی و سائقهای جنسی -

یکی از دو گزینه ذاتی دانست (ریتا^۱ نلسون^۲ - الن سی^۳، ایزرائیل^۴ ۲۰۱۰ ص ۵۲۲). فروید پرخاشگری را تجلی نیروهای غریزی می‌داند که انرژی بخش رفتارهای متنوعی در این رابطه هستند و این نیروهای غریزی همانطوریکه گفته شد گزینه زندگی و مرگ هستند ولی تمایلات خصمانه و تمایل به تخریب، حاصل گزینه مرگ می‌باشند و به صورتهای مختلف در خود آزاری و دیگر آزاریهای انسان ظهور می‌نماید که انرژی حاصل از این تمایلات بایستی به صورت رفتاری ظاهر گردند و گرنه روی هم انباشته شده و خواه ناخواه به مرحله انفجار می‌رسند. به عبارت دیگر انسان محکوم به پرخاشگری است (چلونگر، ۱۳۸۴: ۲۴).

علت پرخاشگری در نظریه کنرادولورنز^۵: پرخاشگری را نتیجهٔ گزینهٔ جنگیدن می‌داند او

درباره پرخاشگری اظهار می‌دارد که پرخاشگری صفت غریزی تمام موجودات زنده می‌باشد. به عقیده وی پرخاشگری برای حفظ حیات انسان و گونه‌های دیگر حیوانات بکار می‌رود ولی ظاهراً هر موجود زنده رفتار پرخاشگرانه تری به طرف موجودات هم نوع خود دارد تا به سوی سایر انواع. هدف اصلی این پرخاشگری تامین فضای زیستی کافی برای موجودات یک نوع می‌باشد (حسینیان، ۲۰۱۱).

علت پرخاشگری در نظریه جان دالر^۶: فرضیه ناکامی را مطرح می‌کند که هنگامی که فرد

با شکست در مقابل خواسته‌های خود روبه رو می‌شود و ناکام در رسیدن به هدف می‌گردد این عامل تحریکی می‌گردد تا به طرف شیئی یا شخصی که عامل شکست او بوده حالت پرخاشگری بگیرد، به خصوص زمانی که ناکامی شدید باشد و فرد احساس استبداد و ناحقی در مورد هدف خود بکند (ریتا و نلسون، ۲۰۱۰ ص ۵۲۲).

1- Rita

2- Nalson

3- Elancy

4- Ezreel

5- Konrad Lorenz

1- John Dollar

۲-۱-۳- ویژگی افرادی که رفتارهای پرخطر دارند

۲-۱-۳-۱- خطر کردن

شاید بتوان گفت که قرن حاضر، قرن اضطراب و سرعت است، نوجوانان و جوانان سعی دارند هرچه زودتر خود را به مقصد خیالی موردنظر خود برسانند حتی اگر شده قواعد و قوانین را درهم شکنند (آسایش، ۲۰۱۰ ص ۴۳).

نوجوانان با تأمل و تفکر در مورد افکار و تجربه‌های خویش متقاعد می‌شوند که نمونه افکار و تجارب آنها در تاریخ بشریت وجود ندارد. این باور نوجوانان که تجارب و افکارشان بکر و اولین و جدید است، قصه شخصی^۱ نامیده می‌شود. نوجوانانی که خودشان را بی نظیر می‌دانند، خودشان را آسیب پذیر می‌دانند و به این ترتیب یکی از جنجالی‌ترین رفتارهای دوران نوجوانی را انجام می‌دهند که خطر کردن نام دارد. نوجوانانی که یک کار خطرناک انجام می‌دهند، بیشتر احتمال دارد کار خطرناک دیگری هم انجام بدهند (الن سی ۲۰۱۰ ص ۵۲۲).

البته فقط برخی از رفتارهای خطرناک، جراحت و مصدومیت به دنبال دارند (جلالیان، اسپریتو و راسیل^۲، ۱۹۹۷، به نقل از کاپلان ۱۳۸۱ ص ۷۸۰).

انجام ورزشهای جدید، مشارکت در طرحهای جدید و به جان خریدن شکستهای احتمالی، همراه شدن با یک همکلاسی که دوست دارید او را بشناسید و با او بیرون بروید و به این ترتیب، خطر دستپاچگی و طرد شدن را به جان می‌خرید، همگی مخاطراتی هستند که می‌توانند باعث رشد و تعالی بیشتر شما شوند (آسایش، ۲۰۱۰ ص ۳۵).

رفتارهای مخاطره آمیز نوجوانان تا حدودی معلول قصه شخصی آنها است. به نوجوانان گفته می‌شود که اوج قدرت جسمی و روانی را دارند، آینده روشن و نامحدودی دارند و بی نظیرند. در نتیجه باور می‌کنند که سرسخت هستند و هیچ اتفاقی برای آنها نخواهد افتاد. این فلسفه که «هیچ اتفاقی برایم نمی‌افتد» باعث می‌شود خیلی راحت رفتارهای خطرناک انجام بدهند (حسینیان، ۲۰۱۱).

2- Personal fable

3- Esprito and Rusil

البته با قضیه قصه شخصی نمی‌توان کل رفتارهای مخاطره آمیز نوجوانان را توجیه کرد. نوجوانان می‌توانند بین رفتارهای خطرناک و غیرخطرناک تفاوت قایل شوند و متوجه عواقب رفتارهای خطرناک خویش هستند (الکساندر^۱ و همکاران، ۱۹۹۰، دالسینی^۲ و همکاران، ۱۹۸۹- به نقل از کاپلان - ۱۳۸۱ : ۷۲۸).

شهرت و جذابیت، فواید لحظه‌ای و آنی، رفتارهای خطرناک خیلی بیشتر از شدت ترس از عواقب بد این رفتارها است. اگر نوجوان کار خطرناکی انجام بدهد و آن کار نتیجه بد فوری نداشته باشد هرگز توجهی به عواقب منفی بلند مدت آن نخواهد کرد. در نتیجه کارهای خطرناک خود را با این تلقی که همه چیز به خوبی و خوشی تمام خواهد شد ادامه می‌دهد. شاید هم نوجوانان صرفاً برای نشان دادن دل و جرئت خود، کارهای خطرناک انجام می‌دهند. یک دلیل دیگر خطرکردن نوجوانان، گرایش شان به هیجان خواهی است (آرنت^۳ ۱۹۹۲ به نقل از کاپلان ص ۷۸۲).

هیجان خواهی، نوجوانان را به جستجوی تجارب جدید و مهیج وامی‌دارد. نیاز به تفریح و هیجان در نوجوانی به اوج خود می‌رسد و پس از آن کاهش می‌یابد. تفاوت‌های فرهنگی و فردی نیز در هیجان خواهی نقش دارند در فرهنگ‌هایی که مشخصه آنها فردگرایی و استقلال است (مثل فرهنگ آمریکایی). پدر و مادرها نظارت کمتری بر فرزندان خود دارند و کمتر جلوی ابراز وجودشان را می‌گیرند. در فرهنگ‌های فردگرا بیش از فرهنگ‌هایی که در آنها بر اطاعت و هم‌رنگی تأکید می‌شود، هیجان خواهی هست (لیندل^۴، ۲۰۰۷ ص ۹۸).

برخی دیگر از صاحب نظران نیز بحث عوامل اجتماعی را مطرح می‌کنند، عواملی همچون نیاز به نشان دادن استقلال خود از طریق بی توجهی به معیارهای بزرگترها در عین حال نوجوانان برای پوشاندن احساس بی عرضه بودن خود و جذب شدن در گروهها، رفتارهای خطرناک انجام می‌دهند (گونزالز^۵ و همکارانش، ۱۹۹۴ - به نقل از کاپلان^۱ - ۱۳۸۱ ص ۷۸۳).

1- Alksunder

2- Dalsyny

3- Arnet

4- lyndal

2- Gonzalez

۲-۱-۳-۲- اختلال شخصیت ضد اجتماعی

نشانه مشخص این اختلال عبارت است از: یک نگرش درنده خویی نسبت به دیگران و بی احساسی مزمن و بی تفاوتی نسبت به حقوق آنان که به صورت دروغ، دزدی، کلاهبرداری و سوء رفتار جلوه گر می‌شود. ارتباط با شخصیت‌های ضد اجتماعی ممکن است خطرات آشکاری به همراه داشته باشد، زیرا بسیاری از آنان آشکارا تمایلات مجرمانه خود را بروز می‌دهند. عده این افراد بالنسبه زیاد است و به همان اندازه که مشکلات روانی برای دیگران می‌آفرینند، ممکن است مسائل اساسی اجتماعی و قانونی نیز برای آنان فراهم سازند (لیندل، ۲۰۰۷ ص ۴۴).

۲-۱-۳-۳- شیوع شخصیت ضد اجتماعی

شیوع اختلالات شخصیت ضد اجتماعی ۲ تا ۳ درصد است و در مردان چهار برابر زنان است (رجیر^۲ و دیگران، ۱۹۸۴، کادورت^۳، ۱۹۸۶ به نقل از آزاد ص ۲۸۸).

اما تنها افراد مبتلا به اختلال شخصیت ضد اجتماعی، مرتکب دزدی و کلاهبرداری نمی‌شوند، بلکه افراد به اصطلاح «عادی» نیز به سرقت، جعل، و اختلاس مبادرت می‌ورزند. اما وقتی که افراد عادی مرتکب دزدی یا کلاهبرداری می‌شوند، مجرم شناخته شده و عملشان جرم محسوب می‌شود، در حالی که در شخصیت‌های ضد اجتماعی این رفتارها به گونه دیگری مورد توجه قرار می‌گیرد (پارک و همکاران^۴، ۲۰۰۵ ص ۷۲).

گفته شده است که امکان دارد بسیاری از کسانی که مجرم نیستند ولی مرتکب اعمال سوء می‌شوند به دلیل وجود تجارب روانی و تکانه‌ای آنی باشد که کنترل کمی بر آن دارند. افراد ضد اجتماعی نیز ممکن است نتوانند کنترل بر اعمال خود داشته باشند و بدین ترتیب در زمره این افراد قرار گیرند (لیندل، ۲۰۰۷).

1- Coplan

2- Regier

3- Cadoret

4-Park et al

در قرن نوزدهم، این باور وجود داشت که افراد ضد اجتماعی «دیوانه اخلاقی»^۱ هستند و به عنوان افراد مبتلا به اختلال اراده تلقی می‌شوند. گرچه امروزه اصطلاح «اختلال شخصیت ضد اجتماعی» جایگزین دیوانه اخلاقی شده است. ولی همچنان این افراد به عنوان کسانی که دچار نارسایی و اختلال اراده‌اند مورد توجه واقع می‌شوند زیرا به نظر می‌رسد که این افراد، خواه به دلیل زیستی، خواه اجتماعی، و خواه روانی، «قادر به اداره امور زندگی خود نیستند» افرادی که بخوبی قادر به درک و اداره خویشان هستند، ولی خلافتکاری را برگزیده‌اند، مجرم شناخته می‌شوند.

رابرت کیگان^۲ (۱۹۸۶) اظهار می‌دارد که افراد مبتلا به اختلال شخصیت ضد اجتماعی از نظر ساختار روانی بسیار شبیه به کودکان ده ساله هستند. بدین معنی که هر دو گروه نمی‌توانند مسئولیتی را به عهده بگیرند، در فهم دیگران اشکال دارند، و ذهنشان به شدت عینی است (در مرحله منطق عینی باقی مانده اند) (آزاد، ۱۳۸۳ ص ۲۸۸).

هروی کلک لی^۳ که یک بررسی کننده دراز مدت درباره این افراد و رفتارهای آنان است بعضی از این ویژگی‌ها را در کتابی تحت عنوان «نقاب سلامت روان» توصیف کرده است (۱۹۶۴). لیندل شانزده ویژگی رفتار شخصیت ضد اجتماعی را فهرست بندی کرده است. این شانزده ویژگی تحت سه گروه خصیصه آورده شده که عبارت است از: بی هدف بودن رفتار ضد اجتماعی برانگیخته شده، فقدان وجدان و احساس مسئولیت نسبت به دیگران، و فقر هیجانی. (لیندل، ۲۰۰۷ ص ۸۴).

الف - بی هدف بودن رفتار ضد اجتماعی برانگیخته شده

جرم، برای مجرمان عادی، معنی و مفهوم خاصی را به دنبال دارد. می‌توان فهمید که آنان چه عملی را انجام داده‌اند و به چه دلیل. مثلاً می‌خواهند که سریعاً ثروتمند شوند، و موقعیت کسب کنند. گرچه بسیاری از این رفتارها مورد تأیید نیستند ولی انگیزه هائی قابل فهم دارند. ولی جرمهای افراد ضد اجتماعی اغلب به نظر بی هدف، تصادفی و تکانه‌ای می‌رسد. نه خود می‌توانند درک کنند و نه دیگران قادرند بفهمند که چرا و به چه دلیل این افراد عمل خاصی را مرتکب شده‌اند. به نظر می‌رسد

2- Moral insanity

3- Robert Kegan

4- Hervey Cleckley

که آنان به دلیل یک هدف منطقی برانگیخته نشده‌اند، بلکه بیشتر به صورت تکانه‌ای رفتار منحرفی را مرتکب شده‌اند (حسینیان، ۲۰۱۱).

ب - فقدان وجدان و احساس مسئولیت نسبت به دیگران

نبود شرم یا پشیمانی برای کارهای بد گذشته، از هر قبیل، و هر اندازه که ناپسند باشند، از متداولترین ویژگیهای افراد ضد اجتماعی است. آنان فاقد وجدان اخلاقی‌اند و بدین ترتیب، هیچ توجهی به حقوق دیگران ندارند (لیندل، ۲۰۰۷ ص ۷۵). بنابراین روابط آنان با دیگران کاملاً سطحی و به منظور بهره برداری از آنان است. آنها توانایی عشق و وابستگی دائمی را نداشته نسبت به عطوفت، مهربانی و محبت تأثیر ناپذیرند. بی‌شرمانه دروغ می‌گویند، و بی‌رحمانه نسبت به کسانی که به آنها اعتماد کرده‌اند، تعدی و ظلم می‌کنند (آزاد، ۱۳۸۴ ص ۲۹۰).

ج - فقر هیجانی

یکی از تفاوت‌های عمده که شخص بهنجار مجرم را از یک فرد مبتلا به شخصیت ضد اجتماعی متمایز می‌سازد، عمق احساسات تجربه شده آنهاست. به نظر می‌رسد که مجرمان عادی همان هیجاناتی را که سایر افراد عادی خواهند داشت، تجربه می‌کنند، ولی تجربه هیجانی افراد ضد اجتماعی بسیار سطحی است. رفتار افراد ضد اجتماعی به نحوی است که گویی قادر به ادامه عشق، خشم، اندوه، لذت و ناامیدی نیستند. درواقع، ناتوانی آنان در تجربه هیجانی ممکن است به طور معنی دار با فقدان وجدان اخلاقی آنها در رابطه باشد. به همین دلیل به سهولت حقوق دیگران را پایمال می‌سازند (پارک و همکاران، ۲۰۰۵ ص ۷۰).

۲-۱-۳-۴- علل رفتارهای ضد اجتماعی

اختلال شخصیت ضد اجتماعی دیر پا و دوام دار است. اگر این اختلال در کودکی یا اوایل نوجوانی ظاهر شود، اختلال سلوکی نامیده شده و ممکن است تا بزرگسالی ادامه یابد. چهار منبع بالقوه برای این اختلال مورد توجه واقع شده که عبارت است از: ۱- زمینه خانوادگی و اجتماعی ۲-

نارسائیهای یادگیری. ۳- وراثت. ۴- بعد عملکردی فیزیولوژیایی دستگاه عصبی مرکزی (آزاد، ۱۳۸۴ ص ۲۹۲).

براساس تعریف، اختلال شخصیت ضد اجتماعی فقط در افرادی که سنشان بالاتر از ۱۸ سال است رخ می‌نماید، بنابراین، برای کسانی که در سنین پائین‌تر مرتکب جرم و جنایت می‌شوند، طبقه دیگری لازم است. در DSM-IV-R طبقه اختلال سلوکی برای توصیف کودکان و نوجوانانی که مسائل رفتاری آنان بسیار جدی‌تر از شیطنتها و بدرفتاریهای عادی دوره نوجوانی است، به کار رفته است. رفتارهایی که نشانه معمولی اختلال سلوکی هستند، عبارتند از: جیب بری، کیف‌زنی، سرقت مسلحانه، تجاوز به عنف، دزدی، سوء استفاده از دارو، خرابکاری، آتش‌افروزی، بی‌رحمی نسبت به حیوانات و آدمیان، فرار از مدرسه، تقلب در امتحان یا معامله، فرار از خانه و دعوی دائمی (آزاد، ۱۳۸۴ ص ۳۰۳).

بزه: عبارت است از اقدام به عملی که برخلاف موازین، مقررات، قوانین و معیارهای ارزشی و فرهنگی جامعه باشد.

بطور کلی بزهکاران به سه دسته تقسیم می‌شوند:

- ۱- بزهکاری بر علیه اشخاص عادی مانند ضرب و جرح، تجاوز به عنف و کشتن عمد یا غیرعمد.
- ۲- بزهکاری بر علیه دارایی و مالکیت دیگران مانند دزدی، جعل اسناد.
- ۳- بزهکاری بر علیه نظام عمومی مانند تجاوز جنسی، خرید و فروش مواد مخدر (پارک و همکاران، ۲۰۰۵ ص ۷۷).

علائمی وجود دارند که می‌توان با مشاهده آنها به حالت نابسامان افراد پی برد. این گونه

علائم معمولاً در اختلال شخصیت با ابزار مشاهده قابل بررسی است. این گونه رفتارها عبارتند از:

- نداشتن وقار و متانت کافی همراه با بی‌قراری و ناآرامی.
- پایبند نبودن به اخلاق و مقررات اجتماعی و حتی ارتکاب اعمال خلاف قانون - گوش ندادن به نصایح و عمل نکردن به آن، همچنین بدقولی برای آنها امری عادی است.

- در جستجوی محیط مناسب برای جلب لذت هستند و در این راه قواعد و اصول را نادیده می‌گیرند.

- در اداره‌ی تهاجمات جنسی بی‌اراده‌اند، آلودگی‌هایی چون استمناء در آنان دیده می‌شود (پینگ و نیکلاس^۱، ۲۰۱۱ ص ۱۲۰).

۲-۱-۴- عوامل بوجود آورنده رفتارهای پرخطر

عواملی که چنین حالت‌هایی را سبب می‌شوند عبارتند از: عوامل طبیعی و جغرافیایی، عوامل اجتماعی، عوامل ثانوی مثل سینما و رمان و... عوامل اقتصادی، مهاجرت و عوامل متعدد خانوادگی که خود شامل تبعیض، خشونت، لوس و نر بودن، سن والدین، عقب ماندگی خانوادگی، از دست دادن والدین، عدم حضور والدین در منزل، انحراف والدین، بی‌سوادی والدین و بدآموزی بازداشتگاه هاست (آسایش، ۲۰۱۰ ص ۳۰).

یکی از متخصصین در نتایج پژوهشی که دربارهٔ چند بعدی بودن انحرافات رفتاری انجام داد، ویژگی‌هایی را فهرست کرد که عبارتند از: ویژگی‌های فردی، ویژگی‌های تحصیلی، ویژگی‌های پدر، ویژگی‌های مادر، مهاجرت چگونگی گذراندن اوقات فراغت، دوستان، حوادث فردی و خانوادگی، تیپ‌های هیجانی، تیپ اسکیزوئیدی و تیپ ضد اجتماعی (پارک و همکاران، ۲۰۰۵ ص ۸۷).

۲-۱-۴-۱- عوامل بازدارنده‌ی رفتارهای پرخطر مانند بزهکاری

چون ریشه کن کردن بزهکاری اطفال، نوجوانان و جوانان کاری بس مشکل و حتی غیرممکن است، لذا باید به دنبال راهکارهایی بود که بتوان از میزان آن کاست و از گسترش روزافزون آن جلوگیری کرد. این راه‌ها عبارتند از:

الف - ضرورت مبارزه‌ی جامعه با پدیده‌های ضد اجتماعی.

ب - برقراری دوستی و تفاهم بین والدین.

ج - همبازی با کودکان و نوجوانان.

د - ایجاد سازگاری در محیط خانواده.

ه - پیشگیری به وسیله مدرسه.

و- پیشگیری از طریق ایجاد باشگاهها و مراکز مربوط به جوانان (پینگ و نیکلاس، ۲۰۱۱ص

۱۲۰).

۲-۱-۴-۲- درمان بزهکاری

چنانچه به بزهکاری به عنوان یکی از امراض روانی بنگریم باید پیرامون مسائل پیشگیری و

درمان این بیماری نیز اطلاعاتی داشته باشیم. برای پیشگیری و درمان بزهکاران در نوجوانان و

جوانان ن متخصصین راهکاری را پیشنهاد نموده‌اند که عبارتند از:

الف - جلوگیری از تشدید بزهکاری.

ب - مشاهده.

ج - درمان سرپایی بزهکاران صغیر.

د - درمان در مؤسسات شبانه روزی.

ن - نظام درمان روزانه یا غیرآزاد.

ه - پیشگیری یا مراقبت‌های بعد از درمان.

و - تربیت متخصصان و کارکنان فنی.

ی - برنامه اصلاح و تغییر رفتار بزهکاران (ونگ وهمکاران، ۲۰۱۰ ص ۲۱).

۲-۱-۴-۳- درمان پرخاشگری

انسان و حیوان در برخوردهای خود، رفتارهای پرخاشگرانه‌ای نشان می‌دهند، در صورتی که این

گونه رفتارها تحت کنترل قرار گیرند حرکت رشد طبیعی، مطلوب می‌شود.

رفتارهای پرخاشگرانه ممکن است به شکل‌های مختلفی جلوه‌گر شود از قبیل: آزار و اذیت

دیگران، کتک زدن، شکستن، پاره کردن وسایل و لوازم منزل، به دیگران دشنام‌دادن، مخالفت، پرت کردن

اشیاء و لوازم، تمسخر، تحقیر دیگران، بی‌ادبی، پاپکوبی، غرغر کردن، فریاد زدن و گاهی نیز به صورت انزوا و

سکوت یا در خود فرورفتن همراه با بغض کردن، غذانخوردن یا گریه کردن بعضی از نوجوانان و جوانان نیز

با بلند کردن موهای خود، کتک زدن خود، کوبیدن سر به دیوار و یا به جای زنگ زدن برای ورود به منزل

با استفاده از مشت و لگد، پرخاشگری خود را ابراز می‌کنند (حسینیان، ۲۰۱۱ ص ۶۳).

پرخاشگری یک نوع مکانیسم روانی است که در آن فرد به طور ناخودآگاه فشار ناشی از

محرومیت‌ها و ناکامی‌های خود را به صورت واکنش‌های حمله، تجاوز، رفتارهای کینه توزانه و

پرخاشگرانه نشان می‌دهد. پرخاشگری در دوره‌ی بلوغ و جوانی جلوه‌های مشهودتر و مسئله سازتری را

نشان می‌دهد. چون پرخاشگری انگیزه‌ای است که بر اثر محیط یا تغییرات بیوشیمی که در بدن فرد

به وجود می‌آید، رخ می‌دهد شایع‌ترین و بیشترین میزان پرخاشگری در دوره نوجوانی و جوانی به

وجود می‌آید که ممکن است از طریق کلامی و فیزیکی به آزار دیگران، تخریب، صدمه زدن به اشیاء یا

اشخاص و مانند آن‌ها نمودهای خود را ظاهر سازد. به طور کلی در مورد رفتار پرخاشگرانه می‌توان

گفت نیت نقش مهمی دارد. چنانچه نیت را در تعریف پرخاشگری قرار ندهیم و با رفتار مشابه دیگر رو

به رو شده و در تشخیص رفتار پرخاشگرانه عملکرد اشتباهی رخ می‌دهد. به عنوان مثال، کودکی که

کودک دیگر را از سرسره به زمین می‌اندازد تا خود سوار آن شود قصد آزار کودک دیگر را ندارد ولی

دیگران رفتارش را پرخاشگرانه تلقی می‌کنند (پارک و همکاران، ۲۰۰۵ ص ۷۹).

۱- پرخاشگر کیست؟

پرخاشگر به فردی اطلاق می‌شود که تمایل به حمله کردن و مبارزه طلبی دارد و رفتار او برخلاف کسی است که از خطر با مشکلات می‌گریزد. این دسته از افراد رفتاری سریع و حمله‌ای در مقابل واکنش‌های اطرافیان از خود نشان می‌دهند و حالت برخورد آنها با نفرت توأم است و به نظر می‌رسد که از هیچ گونه احساس دلسوزی نسبت به اطرافیان خود برخوردار نیستند درصد پسران به نسبت چهار بر یک یا ۱۲ بر یک از دختران بیشتر است (آسایش، ۲۰۱۰ ص ۳۸).

۲- انواع پرخاشگری

در خلاصه روانپزشکی علوم رفتاری بالینی از هاروالد^۱ کاپلان و بنیامین سادوک^۲ استفاده شده است که این اختلال در اختلالات ایدایی طبقه شده که خود شامل سه نوع است: فردی، گروهی و نامتمایز. در این قست از پرخاشگری فردی، گروهی و دسته سومی که در واقع نزدیک به بزهکاری می‌باشد استفاده کرده ایم که آن را اختلال منش می‌نامیم.

الف- پرخاشگری فردی^۳

کودک یا جوان، نسبت به افراد بالغ یا همسن خود، پرخاشگری نشان می‌دهد ولی این حملات به صورت فردی انجام می‌شود و شخص سعی در پنهان کردن اعمال خشونت آمیز خود ندارد و معمولاً به صورت فردی گستاخ، بی تربیت و بیش از حد بخود مطمئن و بی رحم نسبت به اطرافیان و همسالان در بین گروه شناخته می‌شود، اگر مورد بازخواست در مورد حرکات و اعمال خود قرار بگیرد گناه خود را به گردن دیگران می‌اندازد. مرتب دیگران را مورد تمسخر قرار می‌دهد و از آنها ایراد می‌گیرد و از فرد خاصی هم تقلید نمی‌کند. در کارهای جمعی همکاری ندارد و هنگامی که با افراد کوچک‌تر از خود روبه رو می‌شود قلدری می‌کند (آسایش، ۲۰۱۰ ص ۳۲).

1- Harvard Caplan

2- Benyamin Sudoock

3- SoliaryAggressiveType

ب- پرخاشگری جمعی^۱

فرد دارای فعالیت پرخاشگری گروهی می‌باشد و نسبت به گروه خود وفادار می‌باشد و رفتارهای ضد اجتماعی خارج از منزل از خود نشان می‌دهد. برخلاف پرخاشگران فردی دوستانی از همسنین انتخاب می‌کنند و در صورت دعوا و کتک کاری، جمعی به این عمل مبادرت می‌ورزند و در صورت دزدی دوستان خود را لو نداده و به آنها وفادار است و از رو به رو شدن با فرد مال باخته دوری می‌کند. دارای افت تحصیلی می‌باشد و بعضی از علائم بیماری روان رنجوری، نظیر اضطراب را از خود نشان می‌دهد. نسبت به رفاه دوستان کوشا است و اگر تهدیدی متوجه آنها شود از آنها دفاع می‌کند. معمولاً دوستان متعددی دارد. در مقابل رفتارهای نامناسب خود احساس پشیمانی و ندامت کاذب نشان می‌دهد و در صورت فرار از مدرسه به صورت گروهی به این عمل دست می‌زند (حسینیان، ۲۰۱۱ ص ۸۸).

۲-۱-۴-۴- اختلال منش^۲

در واقع مجموع هر دو نوع نزدیک به بزهکاری می‌باشد و در اصل شخصیتی ضد اجتماعی می‌باشد. این دسته از دانش آموزان در نهایت، درگیری قانونی پیدا می‌کنند و دارای اعمال غیرقانونی و جنایی می‌شوند اما معادل جنایتکاری نیست بلکه عدم توانایی برای تطابق با موازین اجتماعی است در مدرسه یا خارج از مدرسه از اسلحه سرد استفاده می‌کنند. شروع اختلال منش قبل از ۱۵ سالگی است و میزان شیوع آن ۳ درصد در مردها و یک درصد در زن‌ها می‌باشد.

۱- دیدگاه بیولوژیکی تکامل^۳

پرخاشگری را نوعی استعداد تکاملی محسوب می‌کنند که مشتمل بر تأمین دسترسی انحصاری یا مقدم به منابع طبیعی نظیر فضا، پناهگاه، و دفاع از خود و نظیر آن باشد و یا ممکن است به دلیل

4- Conduct Disorder Group
1- Antisocial Personality Disorder
2- Evolutionary

رفتار انطباقی باشد نظیر در معرض خطر قرار گرفتن، رقابت کردن و به دست آوردن مال و ملک (آسایش، ۲۰۱۰ ص ۴۱).

۲- دیدگاه یادگیری اجتماعی

باندورا^۱ پرخاشگری را در اثر عوامل اجتماعی که فرد فرا می‌گیرد، می‌داند. او معتقد است پرخاشگری فطری است و نه سائق‌ها و نیازها عامل ایجاد کننده آن هستند و نه از ناکامی ریشه می‌گیرد بلکه انسان با توجه به تجربیات گذشته واکنش‌های پرخاشگری را از جامعه کسب می‌نماید و به علت دریافت پاداش و یا به دست آوردن آن در شرایط اجتماعی و محیطی پرخاشگری او تقویت می‌شود (حسینیان، ۲۰۱۱).

۳- عوامل محیطی

ترشح هورمونی نظیر تستسترون و پروژسترون یا مصرف الکل و مواد مخدر و همچنین بعضی از انواع صرع لوب تامپورال و پسیکوموتور را نیز از عوامل پرخاشگری به حساب می‌آورند. الگوهای خانوادگی نادرست و گسستگی خانوادگی به علت طلاق یا مرگ یکی از والدین، و حتی تعارض والدین خود عامل می‌باشند (آسایش، ۲۰۱۰ ص ۷۵).

طرد یا روش‌های انضباطی غلط در افزایش پرخاشگری نقش داشته‌اند و یا وجود پدرالکلسیم یا معتاد یا دارای رفتار ضد اجتماعی یا نوروتیک از عوامل آن به شمار آمده‌اند. مورد سوء استفاده جنسی و جسمی قرار گرفتن، آزار و تنبیه بدنی کودک، خشونت والدین، پائین بودن وضعیت اقتصادی، پائین بودن سطح سواد خانواده نیز در حد بالایی اثر داشته‌اند (ونگ و همکاران، ۲۰۱۰ ص ۲۱).

۲-۱-۴-۵- ویژگی‌های نوجوانان پرخاشگر

۱- نوجوانان پرخاشگر تمایل بسیاری به بیرون کردن رفتار یا تنش خود دارند و می‌خواهند دیگران را مؤثر بدانند و می‌خواهند آن‌ها را خشن و عصبانی تصور کنند.

۲- نوجوانان پرخاشگر تحمل خستگی را ندارند، حساس هستند و رفتاری جنجال برانگیز، غیر قابل پیش بینی و توأم با مخالفت دارند.

۳- ارتکاب به دزدی و تخریب، قلدری و بی رحمی در بین این نوجوانان دیده می شود.

۴- معمولا از سوی همسالان خود پذیرفته نمی شوند، در ایجاد رابطه با آنان دچار مشکل هستند، عزت نفس بسیار کمی دارند ولی می توانند با افراد بزهکار و تبهکار بزرگتر یا کوچکتر از خود دوستی برقرار کنند.

۵- پرخاشگری با فزون کاری، مصرف مواد مخدر، مشکلات یادگیری و عدم موفقیت تحصیلی همراه است (ونگ و همکاران، ۲۰۱۰ ص ۷۱).

۱- پیدایش کودک پرخاشگر

کودکان پرخاشگر تحت تأثیر فرهنگ، عوامل شخصیتی، روابط خانوادگی و عوامل شناختی هستند. در بعضی از فرهنگها، پرخاشگری ارزشمند است یا حداقل قابل تحمل است. وقتی پرخاشگری در جامعه به یک الگو تبدیل می شود به مناسبترین راه برای حل مسائل تبدیل خواهد شد. از یک سو، خشونت تقبیه و تنبه می شود، (البته با خشونت). از سوی دیگر، قهرمانان جامعه ما آزادانه و گاهی بدون رعایت قانون، خشونت به خرج می دهند و کودکان این خشونت را که پاداش هم می گیرد می بینند. متغیرهای خانوادگی نیز اهمیت دارند. بسیاری از کودکان پرخاشگر زمینه فشار روانی زیاد خانوادگی، سهل انگاری والدین و زورگویی پدر و مادرها را دارند (دی شیون^۱، ۱۹۹۰ به نقل از کاپلان ۱۳۸۱ ص ۷۲۷).

کودکانی که در خانواده شاهد خشونت هستند استفاده از خشونت برای رفع اختلافها را مطلوب تلقی می کنند (کامر^۲، ۱۹۹۵ به نقل از کاپلان ۱۳۸۱ ص ۷۲۷)

پاداش گرفتن پرخاشگری کودک نیز زمینه ساز انجام رفتارهای خشن بیشتر می شود (بکر^۱، بارهام^۲، ارون^۳ و چن^۴، ۱۹۹۴ به نقل از کاپلان ۱۳۸۱ ص ۷۲۷) اگر کودک وسایل دیگران را بگیرد و

1- Dyshyoon

2- Camer

به او اجازه بدهند وسایل آنها را برای خودش نگاه دارد، یاد می‌گیرد که این کار مثبت است و به کارش ادامه می‌دهد. پرخاشگری یکی از روشهای مشخص کنار آمدن با تمایلات و ناکامی هاست.

- بعضی از روشهای فرزند پروری نیز با پرخاشگری کودکان رابطه دارند (سیرز^۵ و همکارانش، ۱۹۵۷ به نقل از کاپلان ۱۳۸۱ ص ۷۲۸) این روشها عبارتند از سهل گیری از تنبیه کردن. بچه‌های پدر و مادرهای سهل گیر معمولاً پرخاشگر می‌شوند. علاوه بر این پدر و مادرهایی که فرزندشان را تنبیه می‌کنند نیز بچه‌های پرخاشگری دارند. بیشترین پرخاشگری نیز به کودکان تعلق دارد که پدر و مادرشان بطور همزمان آنان را تنبیه می‌کنند و سهل گیرند. اگر پدر و مادرها اجازه بدهند فرزندشان تکانه‌های پرخاشگرانه اش را تخلیه کند، فرزندشان تصور خواهد کرد این کار مقبولی است. اگر هم پرخاشگری فرزندشان را شدیداً تنبیه کنند ناکامی و عصبانیتی را در او ایجاد می‌کنند که خودش زمینه ساز پرخاشگری بیشتر می‌شود (آسایش، ۲۰۱۰ ص ۳۹).

پرخاشگری برای کودکان پاداش کوتاه مدت دارد چون باعث می‌شود دیگران در برابر خواسته‌ها یا تهدیدهای او تسلیم شوند و پرخاشگری تقویت شود. اما پیامدهای بلند مدت پرخاشگری، طرد شدن و کم شدن فرصتهای کودکان برای یادگیری مهارتهای اجتماعی هستند (ونگ و همکاران، ۲۰۱۰ ص ۱۱).

گروه همسالان نیز بر رفتار پرخاشگرانه تأثیر می‌گذارد (پارک و اسلابای^۶، ۱۹۸۳ - به نقل از کاپلان ص ۷۲۸) همسالان به سه شکل مؤثرند. اولاً کودکان از افراد خشن الگو می‌گیرند خصوصاً اگر آنان از خشونت خویش سودی ببرند. ثانیاً، گروه همسالان، رفتارهای خشن را تقویت می‌کنند. اگرچه کودکان پرخاشگر از سوی اکثر افراد جامعه طرد می‌شوند ولی ممکن است گروهی را بیابند که رفتار پرخاشگرانه آنان را بپذیرد. به این ترتیب به سومین شکل تأثیر گروه همسالان می‌رسیم که عبارت

1- Beker

2- Barhum

3- Aroon

4- Chen

5- Sirooz

6-Park and Eslabai

است از هنجارهای اجتماعی گروه همسلان. در بعضی از گروه ها، خشونت منفورتر است تا در بعضی گروههای دیگر.

۲- عوامل محیطی (اجتماعی - فرهنگی)

عواملی که در پیرامون زندگی انسان هستند می توانند در بروز یا تشدید پرخاشگری و تخفیف یا تعدیل آن اثرگذار باشند، برخی از این گونه عوامل عبارتند از:

۱- زندگی در ارتفاع خیلی بلند و تغذیه ی ناقص.

۲- تقویت پرخاشگری به علت ضروریات اجتماعی - فرهنگی در بعضی مواقع به علت جنگ یا

عوامل دیگر پرخاشگری در جامعه تقویت می شود.

۳- مشاهدات اجتماعی، مشاهده وقایع و اتفاقاتی که در جامعه رخ می دهد، مانند درگیریهای

اجتماعی، تبعیضات و...

۴- نقش رسانه های گروهی به ویژه تلویزیون.

۵- نقش بازی های ویدئویی در پرخاشگری (لیندل، ۲۰۰۷ ص ۷۷).

۳- تکنیک های لازم برای کنترل پرخاشگری در محیط خانواده

۱- صمیمیت: صمیمیت در خانواده امری لازم و ضروری است زیرا سهم مهمی در کاهش

خشونت در خانواده دارد. صمیمیت هنگامی افزایش می یابد که افراد خانواده در امور زندگی با یکدیگر

مشارکت داشته باشند، همچنین اعتماد و اطمینان در مشارکت بین اعضای خانواده باعث صمیمیت

می شود.

۲- تأمل و سکوت: یکی از بهترین راه های کنترل خشونت در خانواده، کنترل رفتار خویشان در

مواقعی است که یکی از اعضای خانواده به تحریک پذیری بپردازد. بهترین شگرد در این هنگام آن است

که دیگران سکوت اختیار کنند تا آن فرد هم آرامش پیدا کند.

۳- تخلیه: یعنی اینکه به طور مستقیم جواب خشونت را ندهیم.

۴- مدل پرخاشگری غیر پرخاشگرانه «قدم زدن».

۵- تنبیه: در حال حاضر علما معتقدند که تنبیه به طور موقت جلوی خشونت را می‌گیرد و

برعکس در طولانی مدت به طور مستقیم باعث تقویت آن می‌شود.

۶- صحبت کردن در مورد مشکل: در لحظه‌ای که پرخاشگری به حد اعلای خود می‌رسد، یکی

از طرفین سکوت اختیار کند و سعی کند قایله را ختم کند ولی بعد از اینکه طرفین آرام شدند و

مدتی نیز گذشت با خونسردی مطالب را با یکدیگر در میان می‌گذارند و آن را حل و فصل می‌نمایند

(ونگ وهمکاران، ۲۰۱۰: ۲۱).

۲-۱-۲- نقش برخی از سازمان‌ها در مقابله با آسیب‌های اجتماعی

سازمانها در کشور های مختلف با توجه به فرهنگ موجود در آن کشور، بر ای انجام فعالیت

های دولتی و غیر دولتی و یا انجام امور با گرایش های فرهنگی، خیریه ای، محیط زیست، بشردوستانه

و ... در چار چوب قوانین کشورها فعالیت می کنند.

قوه قضاییه به توان افزایی و ارتقاء ظرفیت ها، مهارت های سازمانی و قابلیت های سازمان ها در

جهت تقویت کارکردهای مؤثر آنها، به منظور پرداختن به مسائل پیشگیری از آسیب ها و جرایم و

جامعه پذیری افراد و انجام اقدامات تامینی و تربیتی می پردازد. هدایت سازمان ها به سوی فعالیت

های هدفمند و تأثیرگذار، اراده و عزمی ملی را می طلبد تا فعالیت های آنها را برخواست ها، نیازها،

ضرورت ها و معیارهای جامعه اسلامی منطبق نماید. در ادامه به برخی از فعالیت های سازمان های

دولتی برای مقابله با آسیب های اجتماعی اشاره می شود:

۲-۱-۲-۱- نقش نهادهای قانونگذار در مقابله با آسیب های اجتماعی

نهادهای قانون گذار فعالیت های متعددی برای کاهش آسیب های اجتماعی انجام می دهند که

برخی از آن ها عبارتند از

- مجازات
- تعیین چارچوب های اجتماعی، مشارکت و همکاری مردمی
- نهادینه کردن مشارکت مردمی در جامعه
- تامین امنیت در جامعه
- رویکرد تفریحی سالم (ایجاد اوقات فراغت در بین افراد)
- پیشگیری وضعی از جرم (نصب دوربین در مغازه ها، نصب روشنایی در خیابان ا و کوچه های تاریک و ..)
- جرم زدایی
- رعایت اعتدال در تدوین قوانین
- اصلاح قوانین، به ویژه قوانین جزایی
- رعایت اصل ۱۵۶ در مورد پیشگیری از جرم
- تفویض وظیفه پیشگیری از جرم از طرف قانونگذاری به قوه قضائیه
- بازنگری در قانون اساسی از طرف قانون گذار

۲-۱-۲- نقش شهرداری ها در مقابله با آسیب های اجتماعی

- ایجاد مجاری آب
- ایجاد محل هایی برای تخلیه زباله
- نظیف و نگهداری معابر و انهار عمومی
- احداث معابری که امکان دسترسی نیروی انتظامی برای آن وجود داشته باشد.
- ایجاد روشنایی کافی در معابر
- ایجاد مکان های تفریحی

۲-۱-۲-۳- نقش آموزش و پرورش و مدارس در مقابله با آسیب های اجتماعی

محور تمام فعالیت های فرهنگی و آموزشی وزارت آموزش و پرورش در راستای ترویج شیوه های زندگی سالم و پیشگیری از آسیب های اجتماعی در بین نوجوانان و جوانان است و این دو عامل در حقیقت مکمل یکدیگرند. برخی از فعالیت های آموزش و پرورش و مدارس در راستای کاهش آسیب های اجتماعی عبارتند از:

- پیشگیری از خشونت و پرخاشگری در دانش آموزان
- محافظت از دانش آموزان در برابر آسیب های اجتماعی
- ارایه آموزش های مدرسه ای در راستای کاهش آسیب های اجتماعی
- قضاات مدرسه
- پیشگیری از اعتیاد والدین دانش آموزان
- پیشگیری از وقوع اختلافات خانوادگی که موجبات ارتکاب جرم را فراهم می سازد.
- پرهیز از نمره محوری و توجه به تفاوت های فردی
- فراهم ساختن زمینه ارتباط خانه و مدرسه در راستای کاهش آسیب های اجتماعی
- مطالب مورد تدریس در راستای کاهش آسیب های اجتماعی در مدارس
- اتخاذ شیوه های تربیتی و آموزشی با توجه به ویژگی های شخصیتی و روانی دانش آموز
- تدارک برنامه های اوقات فراغت و ممانعت از بروز آسیب های اجتماعی
- برنامه مدارس در تشویق و تنبیه
- طرح همیار پیس
- برنامه های توانمندسازی مدرسه در راستای کاهش آسیب های اجتماعی
- تعامل مدرسه و پلیس

۲-۱-۲-۴- نقش آموزش عالی و دانشگاه هادر مقابله با آسیب های اجتماعی

آموزش عالی و دانشگاه ها نیز همانند وزارت آموزش و پرورش و مدارس نقش موثری در کاهش

آسیب های اجتماعی دارد، برخی از فعالیت هایی که دانشگاه های می توانند در راستای مقابله با

آسیب های اجتماعی انجام دهند عبارتند از:

- نقش آموزشی:

- برگزاری دوره های آموزشی مقابله با آسیب ها
- برگزاری همایش ها، سمینارها، کنفرانس ها با موضوع کاهش و مقابله با آسیب های اجتماعی در دانشگاه ها
- همکاری با سایر سازمان ها همچون نیروی انتظامی، سازمان زندان ها، ستاد مبارزه با مواد مخدر، سازمان بهزیستی، کمیته امداد امام خمینی (ره) جهت اجرای برنامه های آموزشی کاهش آسیب های اجتماعی.

- نقش پژوهشی:

- انجام طرح های پژوهشی با محوریت کاهش آسیب های اجتماعی
- تالیف مقالات و کتب مرتبط با کاهش آسیب های اجتماعی
- همکاری با سازمان هایی همچون قوه قضائیه، نیروی انتظامی، ستاد مبارزه با مواد مخدر، بهزیستی، کمیته امداد امام خمینی (ره)، شهرداری ها و سایر سازمان های مرتبط جهت انجام و اجرای طرح های پژوهشی مرتبط با کاهش آسیب های اجتماعی.

- نقش فرهنگی:

- برگزاری برنامه های فرهنگی با محوریت کاهش آسیب های اجتماعی

۲-۱-۲-۵- نقش معاونت اجتماعی استانداری در مقابله با آسیب های اجتماعی

استانداری با شناسایی عوامل موثر در گرایش به آسیب های اجتماعی و تعیین نقش و عملکرد سازمان های دولتی در پیشگیری از آسیب های اجتماعی و با فرایند سازی آن و تهیه دستورالعمل ها و روش های ویژه برای تک تک سازمان های دولتی به کاهش آسیب های اجتماعی در نوجوانان و جوانان پرداخته و با این کار از به وجود آمدن آسیب های اجتماعی دیگر جلوگیری به عمل خواهد آمد.

۲-۱-۲-۶- نقش نیروی انتظامی در مقابله با آسیب های اجتماعی

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران یکی از نهادها و سازمان های موثری است که در کاهش جرایم، بزهکاری و آسیب های اجتماعی نوجوانان و جوانان نقش موثری را ایفا می نماید و می توان گفت که تمام فعالیت های نیروی انتظامی را می توان فعالیت هایی در راستای کاهش آسیب های اجتماعی در نظر گرفت.

۲-۱-۲-۷- نقش اداره کار، رفاه و امور اجتماعی در مقابله با آسیب های اجتماعی

اداره پیشگیری از آسیب های اجتماعی اداره کار، رفاه و امور اجتماعی وظایف متعددی را برعهده دارد که عبارتند از:

۱- سیاست گذاری در راستای پیشگیری (سطح اول) از آسیب های اجتماعی با اولویت شناسایی آسیب های نوپدید در چهارچوب قوانین، مقررات و اختیارات به منظور ایجاد ساز و کار و کارهای لازم

۲- بررسی و مطالعه در زمینه شناخت پدیده ها، مسائل و آسیب های اجتماعی و اتخاذ تدابیر و سیاست های پیشگیرانه لازم (سطح اول) با همکاری مراجع ذی ربط به منظور افزایش ضریب سلامت روانی و اجتماعی جامعه هدف

۳- تعامل، هماهنگی و همکاری با بخشهای اجتماعی سایر دستگاهها، مجامع، کمیسیونها، شوراها و کارگروه های تخصصی به منظور برنامه ریزی و تنظیم خط مشی ها در راستای پیشگیری از آسیب های اجتماعی جامعه هدف و دستیابی به سایر اهداف مورد نظر

۴- بررسی و اظهار نظر پیرامون طرح ها و پیشنهادات ارائه شده از سوی سایر دستگاهها در حوزه آسیب های اجتماعی

۵- همکاری و تعامل با نهادهای مدنی و سازمان های مردم نهاد فعال در قلمرو و پیشگیری از آسیب های اجتماعی (سطح اول) در جامعه هدف در چهار چوب قوانین، سیاست های کلی و برنامه های ابلاغی.

۶- بررسی، مطالعه و اظهار نظر پیرامون قوانین، مقررات، تصویب نامه ها، دستورالعمل های پیشنهادی، استانداردها و مقاوله نامه ها، توصیه نامه ها و آئین نامه های سازمان های بین المللی در حوزه پیشگیری (سطح اول) از آسیب های اجتماعی جامعه هدف

۷- تبیین و تدوین برنامه های کلان در حوزه پیشگیری از بروز و یا تشدید آسیب های اجتماعی در جامعه هدف در قالب تهیه بسته های آموزشی پیشگیری

۸- سیاست گذاری و برنامه ریزی در راستای اجرای طرح فراگیر ایجاد و ارتقاء خدمات مشاوره ای و روان شناختی در جامعه هدف با همکاری دستگاه های ذیربط

۹- برنامه ریزی و نظارت بر توسعه و گسترش اصل ۲۹ قانون اساسی و برنامه مشترک در ارائه مراقبت های بهداشتی اولیه به بیمه شدگان (ماده ۱۴۸ قانون کار)

علاوه بر این وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت ورزش و جوانان، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان بهزیستی، شهرداری ها، موسسات بازپروری، سازمان صدا و سیما، نیروی مقاومت بسیج و کمیته امداد امام خمینی(ره) نیز در کاهش آسیب های اجتماعی نقش موثری دارند که بایستی به آن ها نیز توجه شود و ضمن تشریح و تبیین فعالیت ها و اقدامات انجام شده آنان در

حوزه کاهش آسیب های اجتماعی راه کارهایی کاربردی برای مقابله با این آسیب ها طراحی و تدوین گردد.

۲-۳- پیشنهاد پژوهش های انجام شده پیرامون موضوع پژوهش

۲-۳-۱- پژوهش های انجام شده در داخل کشور

ضمن بررسی های به عمل آمده پیرامون موضوع به منظور جمع آوری نتایج و خلاصه ای از تحقیقات انجام شده، دریافتیم که در خصوص موضوع دقیقاً تحقیقی با این عنوان انجام نشده است، اما در خصوص رفتارهای پرخطر و پیشگیری از آن و همچنین نقش سازمان ها در پیشگیری از جرم که مورد استفاده نگارنده واقع شده می توان تحقیقات زیر را عنوان کرد:

فرهادی (۱۳۷۵) پژوهشی در زمینه نقش بازی های ویدئویی در پرخاشگری، با عنوان «تأثیر بازی های ویدئویی بر پرخاشگری دانش آموزان پسر سال پنجم مقطع ابتدایی شهرستان خرم آباد به روش تجربی صورت گرفته است. یافته ها نشان می دهد که گروه های آزمایش که پرخاشگرانه بازی کرده بودند نسبت به گروه گواه، افزایش معنادار در پرخاشگری نشان دادند. در نتیجه، انجام بازی های ویدئویی پرخاشگرانه، پرخاشگری بعدی را به خصوص در بین کودکان افزایش می دهد (سام آرام، ۱۳۸۸).

طبق نتایج پژوهشی که توسط احدی (۱۳۷۶) درباره ی بزهکاری صورت گرفته مشخص شده است که اکثر نوجوانان بزهکار به مشاغل ساده ی کارگری مشغول بوده اند و مادران آن ها نیز اکثراً خانه دار بوده اند. همچنین تعداد افراد خانوار آنها نیز بیش از پنج نفر بوده است (سام آرام، ۱۳۸۸).

براساس پژوهشی که توسط خسروی و عزتی (۱۳۷۹) درباره ی هنجاری کودکان و نوجوانان درباره ی پرخاشگری و رفتارهای پرخاشگرانه و ارتباط آن با اختلالات رفتاری در دانشگاه الزهرا صورت گرفته مشخص گردید که: رفتارهای پرخاشگرانه از سوی دانش آموزان کم سال پیش بینی کننده رفتار پرخاشگرانه بعدی آنان است. دانش آموزانی که پدرشان کارگر است پرخاشگری بیشتری

داشتند و ارتباط سرد آنان با پدر افزایش دهنده‌ی میزان پرخاشگری آنان بود. وضعیت اقتصادی - اجتماعی پایین خانواده، سطح شغلی پایین والدین، ساخت خانواده (سالم یا ناسالم بودن)، اندازه و تعداد خانواده، حمایت کم اجتماعی و خانوادگی، وضعیت و موقعیت مکانی پایین خانواده نقش مؤثری در رفتارهای ضداجتماعی و پرخاشگرانه کودکان و نوجوانان داشت (سام آرام، ۱۳۸۸).

تشکر و شیرانی (۱۳۸۳) در مطالعه‌ی، با هدف بررسی میزان شیوع رفتارهای پرخطر در خوابگاه‌های دانشجویی پسران دانشگاه علوم پزشکی انجام داد. نتایج زیر بدست آمد. بین انواع رفتارهای پرخطر از جمله رفتارهای ضداجتماعی، رفتارهای پرخاشگرانه، مشکلات خانوادگی، اعتیاد و انحرافات جنسی، با وضعیت تأهل تفاوت معناداری وجود نداشت.

ماهر (۱۳۸۳) در پژوهشی با عنوان رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان رفتارهای پرخطر را دودسته می‌داند: رفتارهای پرخطر برای خود و رفتارهای پرخطر برای دیگران.

گودرزی و شیرازی (۱۳۸۴) در بررسی رابطه بین تحریک جویی و رفتارهای پرخطر رانندگی نشان دادند که بین این دو متغیر رابطه معناداری وجود دارد.

سلیمانی نیا (۱۳۸۴) نشان داد در بروز و ظهور رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان هر دو بعد مثبت و منفی سلامت روان نقش داشته و و به منظور طرح مداخلات پیشگیرانه در این زمینه باید ارتقای شاخص‌های سلامت روان در نوجوانان در اولویت قرار بگیرد.

علیزاده (۱۳۸۴) در بررسی شیوع رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان نشان داد که میزان همگیرشناسی و شیوع رفتارهای پرخطر در بین نوجوانان و جوانان شهر تهران ۳۳/۳٪ است یعنی از بین ۳۳/۳٪ از نمونه‌های مورد مطالعه این پژوهش یک رفتار پرخطر سر زده است.

در پژوهشی که توسط مثنوی، سام آرام و همکارانش (۱۳۸۴) با هدف، محیط‌های بسته خوابگاه‌ها و مراکز جمعی، محیط‌های مناسبی برای بروز رفتارهای انحرافی است، انجام گردید. در این تحقیق نگرش دانشجویان در مورد رفتارهای انحرافی در خوابگاه‌های دانشجویی مورد بررسی قرار گرفته است. روش بررسی از جمع تعداد ۲۰۱۴ نفر دانشجویان پسر و دختر مقیم در ۱۰ خوابگاه،

تعداد ۳۲۵ نفر به صورت نمونه گیری تصادفی (۱۳۸ نفر پسر و ۱۸۷ نفر دختر انتخاب) و ابتدا با دانشجویان خوابگاه‌ها در محل هر خوابگاه، مصاحبه متمرکز گروهی (F. G. D) با شرکت تعداد حداکثر ۱۵ نفر دانشجوی در هر جلسه و به وسیله محققین همکار، انجام و سپس با تهیه پرسشنامه مستند به داوری اهل نظر، اطلاعات از دانشجویان از طریق تکمیل پرسشنامه اخذ گردید. یافته‌های پژوهش، حاکی بر این است که عواملی از قبیل نحوه توزیع در اتاقها، کاهش شرم حضور ناشی از کمبود فضای تعویض لباس و وسوسه‌های جنسی در رفتار انحرافی در خوابگاه مؤثر بوده و عامل غیرمذهبی بودن و آشفتگی خانواده را، زمینه ساز رفتار انحرافی در خوابگاهها دانسته و از نظر جنسی دانشجویان پسر، بیش از دانشجویان دختر، خود ارضایی و در مقابل دختران، بیش از پسران، نیازهای جنسی خود را سرکوب نموده‌اند. نتیجه گیری از این پژوهش چنین بوده است که بین شرایط خوابگاهی و شرایط خانوادگی و شرایط جامعه و رفتار انحرافی در خوابگاههای دانشجویی رابطه وجود دارد (سام آرام، ۱۳۸۸).

موحد و عباسی (۱۳۸۵) در پژوهشی با دو هدف بررسی چگونگی نگرش دختران جوان به دوستی و معاشرت پیش از ازدواج، و هم چنین بررسی رابطه‌ی زمینه‌های فرهنگی جامعه پذیری با نگرش دختران به دوستی و معاشرت پیش از ازدواج انجام شده است. برای این کار ۳۶۰ نفر از دختران دانشجو از دانشگاه‌های شیراز (۲۵۳ نفر) و علوم پزشکی شیراز (۱۰۷ نفر) با میانگین سنی ۲۱/۹ سال به شیوه‌ی پیمایشی بررسی شدند. یافته‌ها نشان داد که نگرش و سوگیری بیش از نیمی از دختران دانشجو (۵۵/۶ درصد) به این گونه دوستی‌ها میانه بوده است. تحلیل‌های دو متغیره نشان داد که همبستگی نگرش دختران به روابط پیش از ازدواج با متغیرهای اولویت‌های ارزشی، باورهای دینی، پای بندی به ارزش‌های دینی، نگرش دوستان، نگرش خانواده، تحصیلات پدر و مادر، دانشگاه محل تحصیل و برخی ابزارهای رسانه‌ای، معنادار بوده است در حالی که همبستگی آن با زمان حضور در دانشگاه و به کارگیری ابزارهای رسانه‌ای همچون روزنامه و مجله معنادار نبوده است. تحلیل چند متغیره نیز نشان داد که تنها سه متغیر پای بندی به ارزشهای دینی، نگرش دوستان و نگرش خانواده،

برروی هم ۶۰/۵ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کند که در این میان مؤثرترین متغیر، پابندی به ارزش‌های دینی بوده است. به طور کلی، می‌توان گفت اگر چه دگرگونی‌های این گستره از روابط، به سوی ارزشهای مدرن پیش می‌رود، اما دختران، هم چنان مثل گذشته، میان ارزش‌های سنتی و مدرن سرگردان‌اند. همچنین بین انواع رفتارهای پرخطر و رشته تحصیلی به استثنای رفتارهای ضداجتماعی به تفکیک رشته تحصیلی رابطه معناداری وجود نداشت و فقط رشته تحصیلی در بروز رفتارهای ضداجتماعی نقش داشت. بین سن دانشجویان و هیچ یک از انواع رفتارهای پرخطر رابطه معناداری وجود نداشت.

امیرزاده (۱۳۸۵) در بررسی رفتارهای پرخطر در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه نشان داد که آگاهی از مهارت‌های مقابله با رفتارهای پرخطر می‌تواند در پیشگیری و مقابله با رفتارهای پرخطر موثر باشد.

صوفی آبادی (۱۳۸۶) در بررسی وندالیسم در نوجوانان شهر تهران نشان داد که بیشترین وندالیست‌ها نوجوانان بین ۱۰ تا ۱۵ ساله هستند.

محمدی و احمدآبادی (۱۳۸۸) نشان دادند که محیط خانواده، شیوه‌های فرزندپروری، ویژگی‌های فردی و خانوادگی با بروز رفتارهای پرخطر رابطه دارد همچنین نشان دادند که راه کارهای تربیتی خانواده راه کارهای موثری برای مقابله با رفتارهای پرخطر هستند.

شاه بهرامی و همکاران (۱۳۸۹) نشان دادند که سازمان‌های دولتی و غیردولتی در پیشگیری از ارتکاب جرایم زنان سرپرست خانوار نقش موثری دارد.

مرادی (۱۳۹۱) نشان داد که عوامل خانوادگی، فردی، اجتماعی و آموزشی مهمترین عوامل در بروز و شیوع رفتارهای پرخطر در دانش آموزان هستند.

شریفی (۱۳۹۱) در پژوهشی تحت عنوان بررسی رابطه بین رفتارهای پرخطر و احساس امنیت اجتماعی در بین دانش آموزان مقطع متوسط در شهر اراک به این نتیجه دست یافتند که، وقوع رفتارهای پرخطر در میان دانش آموزانی که در خانواده با شیوه‌های نادرست و غیرمنطقی فرزند پروری

مواجه شده بودند بیشتر از افرادی بود که شیوه‌های درست فرزندپروری را دریافت کرده بودند، همچنین نتایج یافته‌های آنها نشان داد بین رفتارهای پرخطر و احساس امنیت اجتماعی در بین دانش آموزان رابطه معنادار منفی وجود دارد.

ابراهیمی ثانی (۱۳۹۲) در پژوهشی به مقایسه‌ی ابعاد عملکرد خانواده با امنیت اجتماعی در بین دانش آموزان بجنورد پرداخت. نتایج تحقیقات او نشان داد: پایداری نهاد خانواده در طول دوره‌های مختلف تاریخی دلالت بر کارکردی بودن این نهاد دارد، یافته‌های این تحقیق نشان داد که، بین میانگین ابعاد عملکرد خانواده در چهار خرده مقیاس نقش‌ها، روابط، درگیری اثر بخش، کنترل رفتاری با امنیت اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد، اما در متغیرهای حل مساله و پاسخ گویی اثربخش رابطه معنی داری مشاهده نشد. نتایج این تحقیق نشان داد. توجه به کارکرد خانواده و خانواده درمانی در ارزیابی و مشکلات رفتاری و روانشناختی نوجوانان، به ویژه اختلالات رفتاری پسر نوجوان، در کاهش آسیب‌های اجتماعی و رفتارهای پر خطر نوپدید اهمیت خاصی دارد.

خداوردی (۱۳۹۲) در مطالعه‌ای دریافته‌اند که تحت عنوان بررسی رابطه بین سلامت روان و احساس امنیت اجتماعی در بین دانش آموزان مقطع متوسط در شهر تهران به این نتیجه دست یافتند که، سلامت روان و بین بروز اختلال رفتاری و تک والد بودن، سکونت در خانواده‌های پرجمعیت و کم درآمد و رابطه والدین همبستگی معناداری وجود دارد.

فتحی و ذاکری پور (۱۳۹۳) نشان دادند که بیشترین علل روانشناختی رفتار پرخطر نوجوانان و جوانان عوامل شخصیتی هستند و پلیس و راه کارهای تربیتی و بازپروری را بهترین راه کار برای مقابله با آن می دانند.

۲-۳-۲- پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور

شواهدی در دست است که رفتار ضداجتماعی با تجارب دوران کودکی افراد مبتلا در رابطه است. شماری از مطالعات گری گوری^۱ (۱۹۸۵)، گریر^۲، (۱۹۶۴)، اولتمن^۳ و فریدمن (۱۹۶۷)، دلالت بر آن دارند، که از دست دادن یکی از والدین به دلیل مرگ، طلاق، جدایی و یا بستری شدن طولانی در بیمارستان، با ظهور رفتار ضداجتماعی در آینده همبستگی دارد. افزون بر آن، این مطالعات نشان داده‌اند که هر قدر رفتار ضداجتماعی شدیدتر باشد، این احتمال که فرد جدائی و محرومیت از والدین را تجربه کرده باشد بیشتر است. اکثر نویسندگان خاطرنشان ساخته‌اند که محرومیت از والدین فی نفسه و خود به خود موجب ظهور رفتار ضداجتماعی نمی‌شود بلکه فضای هیجانی که به طلاق سرعت بخشیده، و رویدادهای بعد از آن در شخصیت ضداجتماعی مؤثر است.

اسمیت^۴ (۱۹۷۸) بیان می‌کند مشاجره‌ها و دعوای شدید، در درگیریها و هرج و مرجها، می‌بارگی، بی‌ثباتی والدین و بی‌توجهی پدر از عوامل عمده ایجاد کننده فضای هیجانی ضایعه‌گر محسوب شده‌اند (آزاد، ۱۳۸۴: ۲۹۲).

هولدن^۵ و ریچی^۶ (۱۹۹۱)، میسون^۷ (۱۹۹۳) اعلام می‌دارند بین سوء رفتار با کودک و مشاهده مشاهده خشونت توسط او در خانه و پرخاشگر شدن وی در آینده نیز رابطه هست (کاپلان، ۱۳۸۱: ۸۷۶).

منینگ^۸ (۱۹۹۴) بیان می‌کند خشونت و مصرف مواد رابطه دارند، نوجوانانی که اسلحه حمل می‌کنند پانزده برابر بیشتر احتمال دارد کوکائین مصرف کنند و احتمال این که مشروب بخورند و ماری جوانا بکشند بیشتر است.

1- Gregory

2- Greer

3- Oltman

1- Smith

2- Holden

3- Richi

4- Misoon

5- Mening

کراکت^۱ (۱۹۹۵)، تایمن^۲، ویندل^۳ (۱۹۹۶)، بیان می‌کنند بعضی از متغیرهای شخصیتی و اجتماعی نیز وجود دارند که مشخص می‌کنند کدام نوجوانان خیلی زود (در اوایل نوجوانی) روابط جنسی را شروع می‌کنند و کدام نوجوانان در ۱۷ سالگی و پس از آن رابطه جنسی زود هنگام از این جهت یک مسئله است و با بارداری نوجوانان، ابتلا به بیماریهای مقاربتی، مصرف موادمخدر، عدم پیشرفت تحصیلی، بزهکاری، مشکلات رفتاری، افسردگی و روابط خانوادگی نابسامان رابطه دارد (کاپلان ۱۳۸۱: ۷۹۲)

میز (۱۹۵۵) اظهار می‌دارد بین اختلاف زناشویی و مصرف موادمخدر نوجوانان و سوءرفتار جسمی و سوء استفاده جنسی رابطه وجود دارد (کاپلان، ۱۳۸۱: ۸۷۲). کودکانی که در خانواده شاهد خشونت هستند استفاده از خشونت برای رفع اختلافها را مقبول تلقی می‌کنند (کامر^۴، ۱۹۹۹) در جریان یک رشته بررسی بندورا ۱۹۸۶، بندورا، راس^۵ و راس، (۱۹۶۱) اظهار داشتند. کودکان الگوهای زنده یا تصویری را دیدند که نسبت به یک خرس عروسکی پرخاشگری می‌کرد. سپس برای آنها شرایطی مهیا شد تا با آن خرس عروسکی بازی کنند. کودکان معمولاً هر چیزی را که مشاهده کرده بودند با آن خرس انجام می‌دادند. اگر اعمال پرخاشگرانه را می‌دیدند پرخاشگری می‌کردند و اگر اعمال مثبت و سازنده‌ای می‌دیدند همان اعمال را تقلید می‌کردند.

هیوز^۶ و هاسبروک^۷ (۱۹۹۶) بیان می‌کنند بین پرخاشگری و خشونت در تلویزیون، رابطه‌ای آماري مثبتی وجود دارد. کودکانی که از بینندگان پر و پا قرص برنامه‌های خشن تلویزیونی هستند بیشتر احتمال دارد در اختلافها پرخاشگری کنند (کاپلان، ۱۳۸۱: ۷۳۱).

در پژوهشی که گوچران^۸ (۱۹۹۱) بر روی ۳۰۰۰ نوجوان انجام داد، مشخص شد که مذهبی بودن با مصرف مواد ارتباط منفی دارد. یعنی افرادی که مذهبی هستند ارتباط کمتری با موادمخدر

6- Kracket

7- Taiman

8- Windel

9- Camer

10- Rass

1- Hiuez

2- Hasbrook

3- Goochran

دارند. پژوهشی که به وسیله هادوای^۱ (۱۹۹۱) صورت گرفت این نتیجه را مشخص ساخت که حتی در صورت کنترل سایر عوامل مؤثر در مصرف مواد، مذهب هنوز هم تاثیر مهمی در منع مصرف الکل و سایر مواد مخدر دارد.

کان و همکاران^۲ (۲۰۰۲) در پژوهشی نشان دادند که رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان سوریه و ترکیه در حال افزایش است.

گریفین و همکاران^۳ (۲۰۰۳) در بررسی میزان شیوع رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان نشان دادند که رفتارهای پرخاشگرانه، مصرف مواد مخدر، ماری جوانا، نوشیدن الکل، سیگار کشیدن و درگیری در رفتارهای جنسی بیشتری فراوانی را در بین نوجوانان و جوانان دارند.

استنز فیلد و کروستوم^۴ (۲۰۰۵) نشان دادند که دوره نوجوانی دوره رفتارهای پرخطر می باشد و نسبت به سایر دوره ها در این دوره رفتارهای پرخطر زیادی از نوجوانان سر می زند.

لیواس^۵ (۲۰۱۰) نشان دادند که در ایالات متحده آمریکا وزارت آموزش و پرورش نسبت به سایر سازمانها و وزارتخانه ها بیشترین نقش را در مقابله با رفتار پرخطر نوجوانان ایفا می نماید.

نتایج تحقیقی که رنزاو^۶ و همکاران (۲۰۱۰) در استرلیا انجام دادند نشان داد در خانواده هایی که کارکرد نامطلوبی دارند و والدین دچار فشارهای روانی بیشتر هستند و محیط بیرونی نیز نامطلوب است، فرزندان با مشکلات بیشتری در زندگی فردی و اجتماعی روبه رو می شوند و احتمال گرایش این فرزندان به انواع آسیبهای اجتماعی از جمله بزهکاری، افکار خودکشی گرایانه، مصرف داروهای روان گردان و... بسیار بیشتر از همتایان عادی آنهاست.

4- Hadvai

2 - Kant et al

3 - Grifin et al

4 - Stands Filds&Kirestem

5 - Livas

6 - Renzaho

مارتا (۲۰۱۰) طی تحقیقی بیان کرد، فرزندان که از نظر هیجانی و عاطفی در خانواده‌های سالم و با دوستان همدل رشد می‌یابند در مقایسه با سایرین دارای سازگاری اجتماعی و روابط بین فردی بهتر خواهند بود.

ما (۲۰۱۴) در مطالعه‌ای نشان داد که بین عملکرد خانوادگی موجود با عملکرد خانوادگی ادراک شده، صرف نظر از جنسیت، از لحاظ آماری تفاوت معنادار وجود دارد.

راس (۲۰۱۶) نشان دادند که در دانمارک مدارس بیشترین نقش را در مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان بر عهده دارند.

۲-۴- مدل مفهومی پژوهش

نتایج تحقیقات داخلی و خارجی در ارتباط با موضوع تحقیق (بررسی رابطه چندگانه بین عملکرد خانواده، رفتارهای پرخطر، سلامت روان با احساس امنیت اجتماعی در بین دانش آموزان) کاملاً مرتبط نمی‌باشد در این مورد می‌توان به تحقیقات ابراهیمی ثانی (در سال ۱۳۹۲) در پژوهشی به مقایسه‌ی ابعاد عملکرد خانواده با امنیت اجتماعی در بین دانش آموزان بجنورد، تحقیقات شریفی (۱۳۹۱) در سال در پژوهشی تحت عنوان بررسی رابطه بین رفتارهای پرخطر و احساس امنیت اجتماعی در بین دانش آموزان مقطع متوسط در شهر اراک) و تحقیقات خداوردی (در سال ۱۳۹۲) تحت عنوان بررسی رابطه بین سلامت روان و احساس امنیت اجتماعی در بین دانش آموزان مقطع متوسط در شهر تهران) اشاره کرد اما در ایجاد امنیت اجتماعی مولفه‌های دیگری نیز نقش دارند. مدل مفهومی تحقیق نشان می‌دهد علاوه بر موارد گفته شده این عوامل نیز در برقراری امنیت اجتماعی تاثیر دارند.

فصل سوم

« روش شناسی پژوهش »

۳-۱- مقدمه

در این فصل ابتدا به روش تحقیق اشاره می‌شود سپس معرفی جامعه آماری تحقیق بیان می‌گردد. همچنین به تعریف متغیرها، روش جمع‌آوری اطلاعات، ابزار اندازه‌گیری آزمون، روش آماری جهت بررسی اهداف تحقیق مورد بحث قرار گرفته است.

۳-۲- روش و طرح پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف از نوع کاربردی^۱ می‌باشد و هدف آن تعیین وضعیت رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری و نقش و عملکرد سازمان‌های دولتی استان در مقابله با این رفتارها و ارائه راه‌کارهای کاربردی و عملیاتی سازمان‌ها برای مقابله با این رفتارها و ارائه الگویی برای آن می‌باشد. علاوه بر این پژوهش حاضر به لحاظ طرح پژوهشی از نوع توصیفی^۲ می‌باشد و از آنجایی که داده‌های مورد نیاز آن به روش کیفی و کمی گردآوری می‌شود به لحاظ رویکرد، تلفیقی^۳ می‌باشد. روش‌های تلفیقی طرح‌های متنوع دارند که در این پژوهش از مدل ابزار گردآوری داده‌های تحقیق با تأکید بر روش کمی^۴ استفاده خواهد شد. پژوهشگر ابتدا از لحاظ کیفی موضوع را با شرکت‌کنندگان محدودی بررسی و آنگاه ساخت بخش‌ها و مقیاس‌های یک ابزار بررسی کمی را تحت تأثیر قرار می‌دهد (کراسول و کلارک^۴، ۲۰۰۸). در مرحله دوم ابزار را از لحاظ کمی اجرا و به اثبات می‌رساند. در بررسی موضوع به لحاظ کیفی نیز از روش دلفی^۵ استفاده خواهد شد. از این تکنیک جهت جمع‌آوری نظرات افراد و اتفاق نظر بین متخصصان و همچنین پیش‌بینی روند تحولات آتی درباره یک پدیده معین استفاده می‌شود (لینستون و تورف^۶، ۲۰۰۲). ابتدا گروهی از مدیران سازمان‌های دولتی استان چهارمحال و بختیاری و متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای

^۱ -Applied Research

^۲ -Descriptive Research

^۳ -Mixed Method Research

^۴ -Creswell & Clark

^۵ -Delphi

^۶ -Linstone & Turof

پرخطر(اساتید رشته روانشناسی دانشگاه های سطح استان + کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر نیروی انتظامی) را انتخاب نموده و یک پرسش نامه برای آنان ارسال خواهد شد تا نظرات و دیدگاه های خود را در ارتباط با مؤلفه های اصلی مدل مقابله با رفتارهای پرخطر به صورت فهرست وار بیان کنند، در ادامه ی توصیه های ارائه شده توسط مدیران سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری و متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر(اساتید رشته روانشناسی دانشگاه های سطح استان+ کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر نیروی انتظامی) استخراج و در قالب یک فهرست جامع در پرسش نامه دیگری تدوین می گردد. در این پرسش نامه پژوهشگر از اعضای گروه پژوهشی خواسته می شود که میزان تناسب هر یک از مؤلفه های اصلی مدل را تعیین نماید. در پایان نیز مؤلفه های به دست آمده به عنوان نتیجه ی اجرای پرسش نامه دوم مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت.

۳-۳- جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر را گروه های زیر تشکیل می دهد:

- ۱- کلیه مدیران سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری
- ۲- کلیه نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری
- ۳- کلیه متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر(اساتید رشته روانشناسی

دانشگاه های سطح استان+ کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر نیروی انتظامی)

با توجه به حجم جامعه مدیران سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری کلیه مدیران سازمان ها با روش تمام شماری انتخاب خواهند شد. از جامعه نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری نیز بر اساس جدول گرجسی و مورگان و به روش نمونه گیری چند مرحله ای تعداد نفر از شهرستان های مختلف استان انتخاب خواهد شد و نهایتاً از گروه سوم نیز، کلیه اساتید رشته روانشناسی دانشگاه های سطح استان و همچنین کلیه کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر در نیروی انتظامی به روش تمام شماری انتخاب خواهند شد. در جدول ۱ حجم جامعه پژوهش آمده است.

جدول ۳-۱ - حجم جامعه و نمونه و روش نمونه گیری

روش انتخاب نمونه / نمونه گیری	حجم نمونه	حجم جامعه	گروه ها	
تمام شماری	۱۴۵	-	مدیران سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری	
نمونه گیری چند مرحله ای	۳۵۸	-	نوجوانان و جوانان	نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری
تمام شماری	۲۰	۲۰	اساتید رشته روانشناسی	متخصصان و کارشناسان
تمام شماری	۳۵	۳۵	کارشناسان نیروی انتظامی	حوزه رفتارهای پرخطر
-----	۵۵۸	-	جمع کل	

۳-۵- ابزار گردآوری اطلاعات

در این پژوهش برای گردآوری داده‌های مورد نیاز پژوهش از پرسش‌نامه های زیر استفاده

خواهد شد:

- پرسشنامه تعیین وضعیت رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و

بختیاری: این پرسشنامه محقق ساخته بود و بر اساس پرسشنامه های زاده محمدی (۱۳۸۸) و

مرادی (۱۳۹۱) تدوین شده است و دارای ۵ مولفه می باشد، این پرسشنامه در دو قسمت: رفتارهای

پرخطر برای خود و رفتارهای پرخطر برای دیگران تدوین شده است. نمره‌گذاری پرسشنامه در یک

طیف لیکرت پنج درجه‌ای و به صورت هرگز، ۱ تا ۲ بار؛ ۳ تا ۵ بار؛ ۶ تا ۱۰ بار و بیشتر از ۱۰ بار

می‌باشد.

- پرسشنامه تعیین نقش و عملکرد (اقدامات انجام شده) و راه کارهای کاربردی و عملیاتی

سازمانهای دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر: نمره‌گذاری سوالات

بخش نقش و عملکرد (اقدامات انجام شده) در یک طیف لیکرت پنج درجه‌ای می‌باشد به این صورت

که گزینه‌ی خیلی زیاد نمره‌ی ۵ و گزینه‌ی خیلی کم نمره‌ی ۱ گرفته است، هرچه نمره بالاتر باشد

بیانگر میزان نقش و عملکرد (اقدامات انجام شده) سازمان های دولتی در مقابله با رفتارهای پرخطر می

باشد. نمره‌گذاری سوالات مربوط به راه کارهای کاربردی و عملیاتی سازمانها برای مقابله با رفتارهای

پرخاطر سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخاطر در یک طیف لیکرت پنج درجه‌ای می‌باشد به این صورت که گزینه‌ی خیلی زیاد نمره‌ی ۵ و گزینه‌ی خیلی کم نمره‌ی ۱ گرفته است، هرچه نمره بالاتر باشد بیانگر اولویت و اهمیت راه کار پیشنهادی می‌باشد. روایی محتوایی و صوری پرسشنامه های مذکور مورد تأیید مدیران سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری و متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای پرخاطر(اساتید رشته روانشناسی دانشگاه های سطح استان+ کارشناسان حوزه رفتارهای پرخاطر نیروی انتظامی) قرار خواهد گرفت، برای محاسبه‌ی پایایی پرسشنامه ها نیز از روش آلفای کرونباخ و روش تحلیل عاملی استفاده خواهد شد.

جدول ۳-۲- شاخص‌ها، سئوالات، آلفای کرونباخ و شیوه نمره گذاری پرسشنامه رفتارهای پرخاطر

(۵۱سئوال)

تعریف شاخص	نحوه نمره گذاری	سئوالات		شاخص ها
		آلفای کرونباخ	تعداد سئوالات جمع	
توصیف کننده رفتاری که برای گروه یا اجتماع مضر و مخرب است یا بالقوه چنین است	به ازای گزینه «بله» ۳ نمره، به ازای گزینه «خیر» ۱ نمره	۰/۷۰	۲۱-۲۲-۱۷-۱۲-۷-۲۱ ۲۷-۳۲-۳۷-۴۲-۴۷	رفتار ضد اجتماعی
پرخاشگری یعنی رفتار دشمنی و تند به هنگام عدم سازگاری با موقعیت		۰/۷۹	۴-۱۰-۱۵-۲۰-۲۵-۳۰ ۳۵-۴۰-۴۵-۵۰	پرخاشگری
نداشتن تعادل در محیط خانواده که تحت تاثیر عواملی مانند عوامل سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، محیطی و شخصیتی می‌باشد.		۰/۷۸	۳-۹-۱۴-۱۹-۲۴ ۲۹-۳۴-۳۹-۴۴-۴۹	مشکلات خانوادگی
اگر فرد به رغم این که می‌داند مصرف مکرر دارو مانع از عملکرد او در سایر زمینه‌های زندگی می‌شود به مصرف آن ادامه می‌دهد		۰/۷۹	۲-۸-۱۳-۱۸-۲۳ ۲۸-۳۳-۳۸-۴۳-۴۸	رفتار سوء مصرف مواد مخدر
شامل گروهی از اختلالهاست که در آن جاذبه جنسی معطوف به اشیاء نامعمول و فعالیت‌های جنسی است که ماهیتی نامتداول دارند		۰/۷۱	۵-۶-۱۱-۱۶-۲۱ ۲۶-۳۱-۳۶-۴۱-۴۶	رفتار انحرافات جنسی
			۵۱	

جدول ۳-۳- شاخص‌ها، سئوالات، آلفای کرونباخ و شیوه نمره گذاری پرسشنامه نقش و عملکرد

سازمان‌ها و راه‌کارهای آنان در مقابله با رفتارهای پرخطر (۲۱ سوال)

تعریف شاخص	نحوه نمره گذاری	سئوالات		شاخص‌ها
		آلفای کرونباخ	تعداد سئوالات	
نقش سازمان‌ها در مقابله با رفتار پرخطر	نمره ۰ تا ۵ به ازای گزینه «تأخیری» و نمره ۶ تا ۹ به ازای گزینه «غیرتأخیری»	۰/۷۵	۷	۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷
عملکرد سازمان‌ها در مقابله با رفتار پرخطر	نمره ۰ تا ۵ به ازای گزینه «تأخیری» و نمره ۶ تا ۹ به ازای گزینه «غیرتأخیری»	۰/۷۴	۷	۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۱۴
راه‌کارهای مقابله با رفتارهای پرخطر	نمره ۰ تا ۵ به ازای گزینه «تأخیری» و نمره ۶ تا ۹ به ازای گزینه «غیرتأخیری»	۰/۷۹	۷	۱۵-۱۶-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰-۲۱

۳-۶- روش گردآوری اطلاعات

برای گردآوری اطلاعات پس از هماهنگی‌های لازم، به دبیرستان‌های مورد نظر مراجعه گردید. پس از انتخاب کلاس‌ها به صورت تصادفی، با هماهنگی مسئولین مدرسه به کلاس مورد نظر مراجعه گردیده و پس از انجام مقدمات و ایجاد رابطه مناسب و کسب رضایت دانش‌آموزان، توضیحات لازم به آن‌ها ارائه گردید. در ابتدا از همکاری آن‌ها تشکر نموده، و به آن‌ها اطمینان داده شد که پرسشنامه‌ها فاقد اسم بوده و امکان شناسایی دانش‌آموزان وجود ندارد. علاوه بر این از دانش‌آموزان خواسته شد که به همه سئوالات پرسشنامه‌ها پاسخ دهند، سپس در مورد هر یک از پرسشنامه‌ها توضیحات ضروری و راهنمایی‌های لازم ارائه گردید. در ادامه به سئوالات احتمالی دانش‌آموزان پاسخ داده می‌شد و پس از آن بسته پرسشنامه‌ها به آن‌ها ارائه می‌گردید و آن‌ها شروع به پاسخ دادن می‌نمودند. این بسته حاوی چهار پرسشنامه بود که از دانش‌آموزان خواسته شد که به ترتیب پرسشنامه جمعیت شناختی و پرسشنامه عملکرد خانواده، پرسشنامه سلامت روان، پرسشنامه رفتارهای پرخطر و پرسشنامه امنیت اجتماعی را کامل نمایند. پس از دریافت پرسشنامه‌ها با استفاده از کد عددی یکسانی که به هر بسته پرسشنامه داده شده بود، پرسشنامه‌ها شناسایی و نمره گذاری شده و جهت ارائه به رایانه آماده شدند.

۳-۷- روش تجزیه و تحلیل داده های پژوهش

برای تجزیه و تحلیل داده های پژوهش از روش های آماری زیر استفاده خواهد شد:

- **آزمون t:** تعیین وضعیت رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان؛ تعیین نقش سازمان های

دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر؛ تعیین عملکرد (اقدامات انجام شده) سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر؛

- **آزمون F (تحلیل واریانس):** مقایسه رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان در گروه های

مختلف سنی، گروه های جنسی، ساکنان شهری و روستایی، مقایسه دیدگاه مدیران سازمان های دولتی در خصوص عملکرد (اقدامات انجام شده) سازمان ها در مقابله با رفتارهای پرخطر

- **آزمون فریدمن:** تعیین راه کارهای کاربردی و عملیاتی سازمانها برای مقابله با رفتارهای پرخطر؛

- **آزمون کای اسکوئر:** تعیین نقش سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر.

- **آزمون کروسکال والیس:** مقایسه دیدگاه مدیران سازمان های دولتی در خصوص راه کارهای کاربردی و عملیاتی مقابله با رفتارهای پرخطر.

- **تحلیل کیفی اسناد و مدارک سازمانی:** تعیین نقش سازمان های دولتی استان چهارمحال

و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر با توجه به ماموریت سازمان ها و اسناد و مدارک سازمانی هر یک از سازمان ها

ضمناً تمامی محاسبات آماری با نرم افزار Spss انجام خواهد شد.

فصل چهارم

« یافته های پژوهش »

تجزیه و تحلیل به عنوان فرایندی از روش علمی، یکی از پایه‌های اساسی هر پژوهشی است. تجزیه و تحلیل به طور کلی عبارت از روشی است که از طریق آن کل فرایند پژوهشی، از انتخاب مسأله گرفته تا دسترسی به یک نتیجه هدایت می‌شود. چون غالب مسائلی که مورد پژوهش قرار می‌گیرند خیلی گسترده و وسیع هستند پژوهشگر برای پاسخ‌گویی به مسئله تدوین شده و یا تصمیم‌گیری در مورد رد یا تأیید فرضیه‌ای که صورت‌بندی کرده است از روش‌های مختلف تجزیه و تحلیل استفاده می‌کند. در این پژوهش همان‌گونه که اشاره شد برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و استنتاج از آنها در مرحله اول از شاخص‌های توصیفی (جداول توزیع فراوانی، درصد و شاخص‌های گرایش به مرکز) و و از آزمون t و آزمون فریدمن استفاده شده است. بر این اساس ابتدا به تحلیل توصیفی متغیرهای جمعیت شناختی پژوهش خواهیم پرداخت و در ادامه تحلیل استنباطی فرضیات پژوهش ارایه شده است.

۴-۲- تحلیل توصیفی متغیرهای جمعیت شناختی پژوهش

در این بخش فراوانی و درصد نمونه‌های آماری پاسخ دهنده به سؤالیهای پرسش‌نامه‌ها، به تفکیک متغیرهای مربوط به هر موقعیت در جدول‌های ۴-۱ الی ۴-۱۱ آمده است.

۴-۲-۱- تحلیل متغیرهای فردی متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای پر خطر

جدول (۴-۱): توزیع فراوانی و درصد کارشناسان مورد مطالعه بر حسب سن

درصد	فراوانی	سن پاسخگویان
۵/۴۵	۳	۲۱-۲۵
۱۸/۱۸	۱۰	۲۶-۳۵
۲۵/۴۵	۱۴	۳۶-۴۵
۲۷/۲۷	۱۵	۴۶-۵۵
۲۳/۶۳	۱۳	۵۶ به بالا
۱۰۰	۵۵	جمع کل

داده‌های جدول ۴-۱ نشان داده است که ۳ نفر (۵.۴۵ درصد) دارای سن بین ۲۱-۲۵ سال، ۱۰ نفر (۱۸.۱۸

درصد) سن بین ۲۶-۳۵ سال، ۱۴ نفر (۲۵.۴۵ درصد) سن بین ۳۶-۴۵ سال، ۱۵ نفر (۴۶.۵۵ درصد) سن

۴۶-۵۵ سال و ۱۳ نفر (۲۳.۶۳۹ درصد) سن ۵۶ به بالا داشته‌اند.

جدول (۴-۲): توزیع فراوانی و درصد کارشناسان مورد مطالعه بر حسب مدرک تحصیلی

درصد	فراوانی	تحصیلات
۱۰/۹۰	۶	فوق دیپلم
۳۲/۷۲	۱۸	لیسانس
۴۵/۴۵	۲۵	کارشناسی ارشد
۱۰/۹۰	۶	دکتری
۱۰۰	۵۵	جمع کل

داده‌های جدول ۴-۲ نشان داده است که ۶ نفر (۱۰.۹۰ درصد) فوق دیپلم، ۱۸ نفر (۳۲.۷۲ درصد)

لیسانس، ۲۵ نفر (۴۵.۴۵ درصد) فوق لیسانس و ۶ نفر (۱۰/۹۰ درصد) دکتری باشند.

جدول (۳-۴): توزیع فراوانی و درصد کارشناسان مورد مطالعه بر حسب سابقه کار

درصد	فراوانی	سابقه
۱۲/۷۲	۷	۱-۱۰
۴۱/۸۱	۲۳	۱۱-۲۰
۲۱/۸۱	۱۲	۲۱-۲۵
۲۳/۶۳	۱۳	۲۶ به بالا
۱۰۰	۵۵	جمع کل

داده‌های جدول ۴-۳ نشان داده است که ۷ نفر (۱۲.۷۲ درصد) سابقه ۱ تا ۱۰ سال، ۲۳ نفر (۴۱.۸۱ درصد)

سابقه ۱۱ تا ۲۰ سال، ۱۲ نفر (۲۱.۸۱ درصد) سابقه ۲۱ تا ۲۵ سال و ۱۳ نفر (۲۳/۶۳ درصد) سابقه ۲۶ سال

به بالا دارند.

۴-۲-۲- تحلیل متغیرهای فردی نوجوانان و جوانان مورد مطالعه

جدول ۴-۴: توزیع نوجوانان و جوانان مورد مطالعه بر حسب جنسیت

درصد	فراوانی	جنسیت
۵۲,۸	۱۸۹	پسر
۴۷,۲	۱۶۹	دختر
۱۰۰	۳۵۸	جمع

داده های جدول ۴-۴ نشان می دهد که ۵۲,۸ درصد پاسخگویان را دختران و ۴۷,۲ درصد را پسران تشکیل داده است .

جدول ۴-۵: توزیع نوجوانان و جوانان مورد مطالعه بر حسب سن

سن	فراوانی	درصد
زیر ۱۶ سال	۱۷۵	۴۸,۹
۱۶ تا ۱۸ سال	۵۷	۱۵,۹۲
۱۹ تا ۲۱ سال	۲۶	۷,۳
۲۲ تا ۳۰ سال	۱۲۶	۳۵,۱۹
جمع	۳۵۸	۱۰۰

داده های جدول ۴-۵ نشان می دهد که ۴۸,۹ درصد پاسخگویان دارای سنین زیر ۱۶ سال ، ۱۵,۹ درصد بین ۱۶ تا ۱۸ سال و ۷,۳ درصد سنی بین ۱۹ تا ۲۱ سال و ۳۵,۱۹ درصد سنین بین ۲۲ تا ۳۰ سال بوده اند .

جدول ۴-۶: توزیع نوجوانان و جوانان مورد مطالعه بر حسب مدرک تحصیلی

پایه	فراوانی	درصد
دیپلم و زیر دیپلم	۱۵۴	۴۳,۰۱
کاردانی	۵۴	۱۵,۰۸
کارشناسی	۷۵	۲۰,۹۴
کارشناسی ارشد و بالاتر	۷۵	۲۰,۹۴
جمع	۳۵۸	۱۰۰

داده های جدول ۴-۷ نشان می دهد که ۴۳,۰۱ درصد پاسخگویان دیپلم و زیر دیپلم؛ ۱۵,۰۸ درصد کاردانی؛ ۲۰,۹۴ کارشناسی و ۲۰,۹۴ درصد کارشناسی ارشد و بالاتر هستند.

جدول ۴-۸: توزیع نوجوانان و جوانان مورد مطالعه

پایه	فراوانی	درصد
دانش آموز	۱۵۴	۴۳,۰۱
دانشجو	۲۰۴	۵۶,۹۸
جمع	۳۵۸	۱۰۰

داده های جدول ۴-۸ نشان می دهد که ۴۳,۰۱ درصد پاسخگویان دانش آموز و ۵۶,۹۸ درصد نیز دانشجو هستند.

۴-۲-۳- تحلیل توصیفی متغیرهای جمعیت شناختی مدیران استان چهارمحال و بختیاری

جدول ۴-۹: فراوانی و درصد سن مدیران استان چهارمحال و بختیاری

میانگین	درصد	فراوانی	گروه سنی
۳۶/۵۳	۴۸	۲۱	۲۶-۳۵
	۶۰/۶۵	۱۰۱	۳۶-۴۵
	۷/۵۸	۱۱	۴۶-۵۵
	۸/۲۷	۱۲	۵۶ و بالاتر
	۱۰۰	۱۴۵	جمع کل

نتایج به دست آمده از تحلیل توصیفی مربوط به متغیر سن مدیران مورد مطالعه مندرج در جدول ۴-۹ نشان می دهد که در ۱۴۵ نفر مدیر مورد مطالعه پژوهش ۶۹/۶۵٪ درصد سنین بین ۳۶-۴۵ سال دارند و میانگین سنی آنها ۳۶/۵۳ می باشد.

جدول ۴-۱۰: فراوانی و درصد مدرک تحصیلی مدیران استان چهارمحال و بختیاری

مدرک تحصیلی	فراوانی	درصد
کاردانی	۴	۲/۷۵
کارشناسی	۹۵	۶۵/۵۱
ارشد و بالاتر	۴۶	۳۱/۷۲
جمع کل	۱۴۵	٪۱۰۰

نتایج تحلیل نشان داد که از کل مدیران مورد مطالعه پژوهش، ۴ نفر دارای تحصیلات کاردانی، ۹۵ نفر دارای مدرک کارشناسی و ۴۶ نفر دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر هستند. در جدول شماره ۴-۲ فراوانی و درصد مدرک تحصیلی مدیران مورد مطالعه پژوهش آمده است.

جدول ۴-۱۱: فراوانی و درصد سابقه مدیریت مدیران استان چهارمحال و بختیاری

سابقه مدیریت	فراوانی	درصد
۱-۱۰	۱۸	۱۲/۴۱
۱۱-۲۰	۹۲	۶۳/۴۴
۲۱-۲۵	۲۶	۱۷/۹۳
۲۶ و بالاتر	۹	۶/۲۱
جمع کل	۱۴۵	٪۱۰۰

نتایج تحلیل نشان داد که از کل مدیران مورد مطالعه پژوهش، ۱۸ نفر دارای سابقه مدیریت بین ۱-۱۰؛ ۱۶۴ نفر دارای سابقه ۱۱-۲۰؛ ۵۸ نفر دارای سابقه بین ۲۱-۲۵ و ۲۵ نفر دارای سابقه بالاتر از ۲۶ سال هستند. در جدول شماره ۴-۱۱ فراوانی و درصد سابقه مدیریت مدیران مورد مطالعه پژوهش آمده است.

۳-۴- تحلیل سوالات پژوهش

در ادامه نتایج مربوط به تحلیل سوالات پژوهش آمده است.

سوال اول: میزان رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری تا چه اندازه است؟

جدول (۴-۱۲) فراوانی و درصد رفتارهای پرخطر در دانش آموزان مورد مطالعه

شاخص ها	فراوانی	درصد فراوانی	رفتارهای پرخطر
رفتارهای ضداجتماعی	۱۹	۰/۱۲	
رفتارهای پرخاشگرانه	۵۴	۰/۳۴	
مشکلات خانوادگی	۵۹	۰/۳۷	
سوء مصرف موادمخدر	۱۷	۰/۱۱	
انحرافات جنسی	۱	۰/۰۶	
جمع کل	۱۵۸	۱۰۰ درصد	

همانگونه که در جدول بالا مشخص گردیده است، از نظر دانش آموزان درارتباط با شاخص های

مشکلات خانوادگی با ۳۷ درصد (بیشترین مقدار)، رفتارهای پرخاشگرانه با ۳۴٪ و انحرافات جنسی با

۰/۰۶ (کمترین مقدار) می باشند.

وضعیت پاسخگویی افراد نمونه به ابعاد مربوط به رفتارهای پرخطر در جدول ۴-۱۳، آورده شده

است.

جدول (۴-۱۳) وضعیت پاسخگویی دانش آموزان به ابعاد مربوط به رفتارهای پرخطر

شاخص	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	واریانس
رفتارهای ضداجتماعی	۱	۳	۱/۶۲۱	۰/۶۴۷	۰/۴۱۹
رفتارهای پرخاشگرانه	۱	۳	۱/۶۰۳	۱/۱۷۷	۱/۳۸۷
مشکلات خانوادگی	۱	۳	۲/۵۴۹	۰/۶۰۸	۰/۳۷۱
انحرافات جنسی	۱	۳	۱/۰۵۶	۰/۵۲۷	۰/۲۷۸
سوء مصرف موادمخدر	۱	۳	۱/۶۰۳	۰/۷۰۳	۰/۴۹۵

همان‌گونه که در جدول ۴-۱۳ مشاهده می‌شود، به ترتیب مشکلات خانوادگی (با بیشترین

میانگین) و در آخر شاخص انحرافات جنسی از مهمترین شاخص‌های رفتارهای پرخطر در بین دانش

آموزان استان چهارمحال و بختیاری می‌باشد.

جدول (۴-۱۴) فراوانی و درصد رفتارهای پرخطر در دانشجویان مورد مطالعه

شاخص‌ها	فراوانی	درصد فراوانی
رفتارهای ضداجتماعی	۲۴	۰/۱۱
رفتارهای پرخاشگرانه	۶۹	۰/۳۲
مشکلات خانوادگی	۷۶	۰/۳۹
سوء مصرف موادمخدر	۲۲	۰/۱۰
انحرافات جنسی	۳	۰/۰۹
جمع کل	۲۰۴	

همانگونه که در جدول بالا مشخص گردیده است، از نظر دانشجویان درارتباط با شاخص‌های مشکلات خانوادگی با ۳۹ درصد (بیشترین مقدار)، رفتارهای پرخاشگرانه با ۳۲٪ و انحرافات جنسی با ۰/۰۹ (کمترین مقدار) می‌باشند.

وضعیت پاسخگویی افراد نمونه به ابعاد مربوط به رفتارهای پرخطر در جدول ۴-۱۵، آورده شده است.

جدول (۴-۱۵) وضعیت پاسخگویی دانش آموزان به ابعاد مربوط به رفتارهای پرخطر

شاخص	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	واریانس
رفتارهای ضداجتماعی	۱	۳	۱/۴۳۲	۰/۳۴۶	۰/۴۳۲
رفتارهای پرخاشگرانه	۱	۳	۱/۳۲۴	۱/۱۳۲	۱/۲۳۴
مشکلات خانوادگی	۱	۳	۲/۲۱۳	۰/۱۸۴	۰/۲۳۴
انحرافات جنسی	۱	۳	۱/۰۳۲	۰/۵۴۳	۰/۳۴۵
سوء مصرف موادمخدر	۱	۳	۱/۵۴۳	۰/۷۸۶	۰/۴۳۲

همان‌گونه که در جدول ۴-۱۵ مشاهده می‌شود، به ترتیب مشکلات خانوادگی (با بیشترین

میانگین) و در آخر شاخص انحرافات جنسی از مهمترین شاخص‌های رفتارهای پرخطر در بین دانش آموزان استان چهارمحال و بختیاری می‌باشد.

سوال دوم: نقش سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر با توجه به ماموریت های سازمانها و همچنین دیدگاه مدیران سازمان ها تا چه اندازه است؟

برای سنجش نقش سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر با توجه به ماموریت های سازمانها و همچنین دیدگاه مدیران سازمان ها ۷ متغیر در نظر گرفته شد. نمره معیار از طریق محاسبه نمره متوسط هر متغیر به دست آمده است. در جدول ۴-۱۶ میانگین و نمره معیار نمونه ها در متغیرهای مورد بررسی آورده شده است.

جدول ۴-۱۶- نقش سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای

پرخطر با توجه به ماموریت های سازمانها

معنی داری	T	نمره معیار	میانگین	مولفه ها
۰/۰۰۱	۴۶,۱۲	۳۰	۳,۲۱	تصویب قوانین و دستور العمل های مشخص در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر
۰/۰۰۱	۳۴,۱۴	۳	۳,۰۱	داشتن تشکیلات مناسب در سازمان در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر
۰/۰۰۱	۲۴,۵۶	۳	۳,۶۸	اجرای قوانین و بخشنامه های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر
۰/۰۰۱	۴۵/۴۳	۳	۴,۱۴	مشارکت با دستگاه های مسئول در تصمیم گیری های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر
۰/۰۰۱	۵۶,۶۵	۳	۴,۰۲	مشارکت با دستگاه های مسئول در برنامه ریزی های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر
۰/۰۰۱	۳۴,۳۲	۳	۴,۴۳	مشارکت با دستگاه های مسئول در تسهیل عملیات پیشگیری از بروز رفتارهای پرخطر
۰/۰۰۰	۳۲,۴۵	۳	۴,۳۵	مشارکت در ارزیابی عملیات پیشگیری از رفتارهای پرخطر با دستگاه های مسئول
۰/۰۰۰	۵۷,۲۶	۳	۳,۸۳	کل

همان طور که در جدول ۴-۱۶ مشاهده می شود، ۷ متغیر به عنوان مولفه های نقش سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر با توجه به ماموریت های سازمانها از

طریق مقایسه با نمره معیار، انحراف معیار، آزمون t و سطح معناداری تحلیل شده است. نتایج این جدول نشان می دهد که:

میانگین نمره نقش سازمان ها (کل) $3/83$ است که از میزان متوسط نمره معیار 3 بالاتر است و این مقدار در سطح ($p=0/000$ و $t=57,26$) معنادار است، بنابراین نمره نقش سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر با توجه به ماموریت های سازمانها از حد میانگین بالاتر است. همچنین نتایج نشان داده است که سازمان های دولتی بیشترین نقش را در زمینه مشارکت در ارزیابی عملیات پیشگیری از رفتارهای پرخطر با دستگاه های مسئول و کمترین میانگین مربوط به زمینه داشتن تشکیلات مناسب در سازمان در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر است. با توجه به نتایج مندرج در جدول $4-16$ در می یابیم که میانگین نمره 1 نقش سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر با توجه به ماموریت های سازمانها بالاست.

سوال سوم: عملکرد (اقدامات انجام شده) سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری

در مقابله با رفتارهای پرخطر از دیدگاه مدیران سازمان ها تا چه اندازه است؟

برای سنجش عملکرد (اقدامات انجام شده) سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر از دیدگاه مدیران سازمان ها 7 متغیر در نظر گرفته شد. نمره معیار از طریق محاسبه نمره متوسط هر متغیر به دست آمده است. در جدول $4-17$ میانگین و نمره معیار نمونه ها در متغیرهای مورد بررسی آورده شده است.

جدول ۴-۱۷- عملکرد (اقدامات انجام شده) سازمان های دولتی استان چهارمحال و

بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر از دیدگاه مدیران سازمان ها

معنی داری	T	نمره معیار	میانگین	مولفه ها
۰/۰۰۱	۴۵,۱۰	۳۰	۳,۱۰	تصویب قوانین و دستور العمل های مشخص در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر
۰/۰۰۱	۳۲,۱۳	۳	۳,۰۰	داشتن تشکیلات مناسب در سازمان در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر
۰/۰۰۱	۲۲,۵۴	۳	۳,۴۲	اجرای قوانین و بخشنامه های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر
۰/۰۰۱	۴۱/۲۱	۳	۴,۰۹	مشارکت با دستگاه های مسئول در تصمیم گیری های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر
۰/۰۰۱	۵۴,۱۲	۳	۴,۰۰	مشارکت با دستگاه های مسئول در برنامه ریزی های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر
۰/۰۰۱	۲۹,۲۱	۳	۴,۳۷	مشارکت با دستگاه های مسئول در تسهیل عملیات پیشگیری از بروز رفتارهای پرخطر
۰/۰۰۰	۲۴,۲۵	۳	۴,۲۱	مشارکت در ارزیابی عملیات پیشگیری از رفتارهای پرخطر با دستگاه های مسئول
۰/۰۰۰	۲۱,۷۸	۳	۳,۷۴	کل

همان طور که در جدول ۴-۱۷ مشاهده می شود، ۷ متغیر به عنوان مولفه های عملکرد (اقدامات انجام شده) سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر از دیدگاه مدیران سازمان ها از طریق مقایسه با نمره معیار، انحراف معیار، آزمون t و سطح معناداری تحلیل شده است. نتایج این جدول نشان می دهد که:

میانگین نمره عملکرد سازمان ها (کل) $3/83$ است که از میزان متوسط نمره معیار ۳ بالاتر است و این مقدار در سطح ($p=0/000$ و $t= 21,78$) معنادار است، بنابراین نمره عملکرد سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر با توجه به ماموریت های سازمانها از حد میانگین بالاتر است. همچنین نتایج نشان داده است که سازمان های دولتی بیشترین عملکرد در زمینه مشارکت در ارزیابی عملیات پیشگیری از رفتارهای پرخطر با دستگاه های مسئول و کمترین میانگین مربوط به عملکرد در زمینه داشتن تشکیلات مناسب در سازمان در خصوص پیشگیری از

رفتارهای پرخطر است. با توجه به نتایج مندرج در جدول ۴-۱۷ در می یابیم که میانگین نمره عملکرد سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر با توجه به ماموریت های سازمانها بالا است.

سوال چهارم: چه راه کارهای کاربردی و عملیاتی از دیدگاه مدیران سازمان ها و همچنین متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر برای مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان می توان ارائه داد؟

نتایج به دست آمده از تحلیل مربوط به مهمترین راه کارهای کاربردی و عملیاتی از دیدگاه مدیران سازمان ها و همچنین متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر برای مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان مندرج در جدول ۴-۱۸ نشان می دهد که از دیدگاه کارشناسان (کارشناسان انتظامی، اساتید روانشناسی) مهمترین راه کارهای کاربردی و عملیاتی و از دیدگاه مدیران سازمان ها و همچنین متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر برای مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان به ترتیب عبارتند از:

- مشارکت با دستگاه های مسئول در تسهیل عملیات پیشگیری از بروز رفتارهای پر خطر
 - مشارکت در ارزیابی عملیات پیشگیری از رفتارهای پرخطر با دستگاه های مسئول
 - مشارکت با دستگاه های مسئول در تصمیم گیری های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پر خطر
- خطر**
- مشارکت با دستگاه های مسئول در برنامه ریزی های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پر خطر
 - اجرای قوانین و بخشنامه های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر
 - تصویب قوانین و دستور العمل های مشخص در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر
 - داشتن تشکیلات مناسب در سازمان در خصوص پیشگیری از رفتارهای پر خطر

علاوه بر این نتایج جدول ۴-۱۸ نشان می‌دهد که تفاوت معنی داری در میانگین رتبه راه کارهای کاربردی و عملیاتی از دیدگاه مدیران سازمان ها و همچنین متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر برای مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان وجود ندارد. چرا که سطح معنی داری برابر با (۰/۰۶۱) شده است که نشان دهنده عدم وجود تفاوت در میانگین رتبه هر یک از راه کارهای راهبردی پیشنهادی از دیدگاه کارشناسان می‌باشد.

جدول ۴-۱۸- راه کارهای کاربردی و عملیاتی از دیدگاه مدیران سازمان ها و همچنین

متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر برای مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و

جوانان

نتیجه	معنی داری	میانگین رتبه	مهمترین راه کارها به ترتیب
عدم تفاوت در میانگین رتبه راه کارها	۱۰۶۱	۶/۰۶	مشارکت با دستگاه های مسئول در تسهیل عملیات پیشگیری از بروز رفتارهای پر خطر
		۵/۸۶	مشارکت در ارزیابی عملیات پیشگیری از رفتارهای پرخطر با دستگاه های مسئول
		۵/۸۵	مشارکت با دستگاه های مسئول در تصمیم گیری های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پر خطر
		۵/۷۵	مشارکت با دستگاه های مسئول در برنامه ریزی های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پر خطر
		۵/۶۶	اجرای قوانین و بخشنامه های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر
		۵/۵۶	تصویب قوانین و دستور العمل های مشخص در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر
		۵/۳۴	داشتن تشکیلات مناسب در سازمان در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر

فصل پنجم

بحث و نتیجه گیری

کلیه پژوهش‌های علمی در راستای ارتقاء علم و موضوع مورد نظر پژوهشگر گام برمی‌دارند؛ و در تلاش‌اند تا بتوانند با یافتن نتایج مورد نظر، بهبودی هرچند اندک در حیطه پژوهش انجام دهند. در فصول قبل، کلیات موضوع پژوهش، زیر ساخت نظری، روش پژوهش و یافته‌های حاصل از آن به تفصیل شرح داده شد. در ابتدای این فصل خلاصه‌ای از پژوهش حاضر و نتایج به دست‌آمده از بررسی و تجزیه و تحلیل فرضیه‌های پژوهش بیان شده است. در ادامه، با بحث در یافته‌های پژوهش، نتایج این پژوهش با پژوهش‌های پیشین مقایسه شده است. در راستای انجام این پژوهش پژوهشگر با محدودیت‌هایی مواجهه بوده است که در این فصل نیز اشاراتی به محدودیت‌های پژوهش می‌شود. همچنین با انجام پژوهش حاضر و همچنین مقایسه پژوهش خود با دیگر پژوهش‌های انجام‌شده، پژوهشگر پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آتی دارد که در دو قسمت پیشنهادهای کاربردی و پیشنهادهای مطالعاتی در بخش پایانی این فصل ارائه شده است.

با توجه به این که مقابله با رفتارهای پرخطر و مدیریت آن مسأله ای نیست که تنها تعدادی از سازمان های دولتی بتوانند در این زمینه به تنهایی اقدام کنند بلکه در این میان سایر سازمانها و نهاد های دولتی باید بتواند با شناخت دقیقی از مشکلات و موانع و همچنین نیازهای نوجوانان و جوانان راه گشای مقابله، پیشگیری و کاهش رفتارهای پرخطر در جامعه باشد. پژوهش حاضر به لحاظ هدف از نوع کاربردی می باشد و هدف آن تعیین وضعیت رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری و نقش و عملکرد سازمان های دولتی استان در مقابله با این رفتارها و ارایه راه کارهای کاربردی و عملیاتی سازمان ها برای مقابله با این رفتارها و ارایه الگویی برای آن می باشد. علاوه بر این پژوهش حاضر به لحاظ طرح پژوهشی از نوع توصیفی می باشد و از آن جایی که داده های مورد نیاز آن به روش کیفی و کمی گردآوری می شود به لحاظ رویکرد، تلفیقی می باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر را گروه های زیر تشکیل می دهد: کلیه مدیران سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری؛ کلیه نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری؛ کلیه متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر(اساتید رشته روانشناسی دانشگاه های سطح استان + کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر نیروی انتظامی). با توجه به حجم جامعه مدیران سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری کلیه مدیران سازمان ها با روش تمام شماری انتخاب شده اند. از جامعه نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری نیز بر اساس جدول گرجسی و مورگان و به روش نمونه گیری چند مرحله ای تعداد نفر از شهرستان های مختلف استان انتخاب شد و نهایتاً از گروه سوم نیز، کلیه اساتید رشته روانشناسی دانشگاه های سطح استان و همچنین کلیه کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر در نیروی انتظامی به روش تمام شماری انتخاب شد. در این پژوهش برای گردآوری داده های مورد نیاز پژوهش از پرسش نامه های زیر استفاده شده است: ۱- پرسشنامه تعیین وضعیت رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری، ۲- پرسشنامه تعیین نقش و عملکرد(اقدامات انجام

شده) و راه کارهای کاربردی و عملیاتی سازمانها برای مقابله با رفتارهای پرخطر سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر برای تجزیه تحلیل داده های پژوهش از روش های آماری زیر استفاده شده است: آزمون t؛ آزمون فریدمن؛ تحلیل کیفی اسناد و مدارک سازمانی استفاده شده است.

۵-۳- بحث و تفسیر و نتیجه گیری

برخی از یافته های مهم مربوط به تحلیل سوالات پژوهش به شرح زیر است:

با توجه به سوال اول تحقیق (میزان رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری تا چه اندازه است؟)

نتایج نشان داد که مشکلات خانوادگی و رفتارهای پرخاشگرانه بیشترین رفتار پرخطر و انحرافات جنسی کمترین رفتار پرخطر در بین دانش آموزان می باشند. از نظر دانشجویان نیز به ترتیب مشکلات خانوادگی (با بیشترین میانگین) و در آخر شاخص انحرافات جنسی از مهمترین شاخص های رفتارهای پرخطر در بین دانش آموزان استان چهارمحال و بختیاری می باشد.

همانگونه که در پشیننه پژوهشی شرح داده شد گرایش نوجوانان به رفتارهای پرخطر بشتر مرتبط با مشکلات خانوادگی می باشد و کمترین رفتارها نیز مرتبط با انحرافات جنس می باشد.

نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش های ماهر (۱۳۸۳) در پژوهشی با عنوان رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان رفتارهای پرخطر را دودسته می داند: رفتارهای پرخطر برای خود و رفتارهای پرخطر برای دیگران. سلیمانی نیا (۱۳۸۴) نشان داد در بروز و ظهور رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان هر دو بعد مثبت و منفی سلامت روان نقش داشته و و به منظور طرح مداخلات پیشگیرانه در این زمینه باید ارتقای شاخص های سلامت روان در نوجوانان در اولویت قرار بگیرد. علیزاده (۱۳۸۴) در بررسی شیوع رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان نشان داد که میزان همگیرشناسی و شیوع

رفتارهای پرخطر در بین نوجوانان و جوانان شهر تهران ۳۳/۳٪ است یعنی از بین ۳۳/۳٪ از نمونه های مورد مطالعه این پژوهش یک رفتار پرخطر سر زده است. امیرزاده (۱۳۸۵) در بررسی رفتارهای پرخطر در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه نشان داد که آگاهی از مهارت های مقابله با رفتارهای پرخطر می توان در پیشگیری و مقابله با رفتارهای پرخطر موثر باشد. صوفی آبادی (۱۳۸۶) در بررسی وندالیسم در نوجوانان شهر تهران نشان داد که بیشترین وندالیست ها نوجوانان بین ۱۰ تا ۱۵ ساله هستند. فتحی و ذاکری پور (۱۳۹۳) نشان دادند که بیشترین علل روانشناختی رفتار پرخطر نوجوانان و جوانان عوامل شخصیتی هستند و پلیس و راه کارهای تربیتی و بازپروری را بهترین راه کار برای مقابله با آن می دانند. کان و همکاران^۱ (۲۰۰۲) در پژوهشی نشان دادند که رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان سوریه و ترکیه در حال افزایش است. گریفین و همکاران^۲ (۲۰۰۳) در بررسی میزان شیوع رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان نشان دادند که رفتارهای پرخطر، مصرف مواد مخدر، ماری جوانا، نوشیدن الکل، سیگار کشیدن و درگیری در رفتارهای جنسی بیشتری فراوانی را در بین نوجوانان و جوانان دارند. استنز فیلد و کروستوم^۳ (۲۰۰۵) نشان دادند که دوره نوجوانی دوره رفتارهای پرخطر می باشد و نسبت به سایر دوره ها در این دوره رفتارهای پرخطر زیادی از نوجوانان سر می زند. همسو و هم جهت بوده و نتایج آنها را تأیید می کند.

در رابطه با سوال دوم (نقش سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر با توجه به ماموریت های سازمانها و همچنین دیدگاه مدیران سازمان ها تا چه اندازه است؟) نتایج نشان داد که نمره نقش سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر با توجه به ماموریت های سازمانها از حد میانگین بالاتر است و میانگین نمره ۱ نقش سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر با توجه به ماموریت های سازمانها بالاست.

^۱ - Kant et al

^۲ - Griffin et al

^۳ - Stands Filds & Kirestem

نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش شاه بهرامی و همکاران (۱۳۸۹) نشان دادند که سازمان های دولتی و غیر دولتی در پیشگیری از ارتکاب جرایم زنان سرپرست خانوار نقش موثری دارد. لیواس^۱ (۲۰۱۰) نشان دادند که در ایالات متحده آمریکا وزارت آموزش و پرورش نسبت به سایر سازمانها و وزارتخانه ها بیشترین نقش را در مقابله با رفتار پرخطر نوجوانان ایفا می نماید. راس (۲۰۱۳) نشان دادند که در دانمارک مدارس بیشترین نقش را در مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان بر عهده دارند. همسو و هم جهت بوده و نتایج آنها را تأیید می کند.

در رابطه با سوال سوم (عملکرد اقدامات انجام شده) سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر از دیدگاه مدیران سازمان ها تا چه اندازه است؟) نتایج نشان داد که نمره عملکرد سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر با توجه به ماموریت های سازمانها از حد میانگین بالاتر است. همچنین میانگین نمره عملکرد سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر با توجه به ماموریت های سازمانها بالاست. نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش شاه بهرامی و همکاران (۱۳۸۹) نشان دادند که سازمان های دولتی و غیر دولتی در پیشگیری از ارتکاب جرایم زنان سرپرست خانوار نقش موثری دارد. لیواس (۲۰۱۰) نشان دادند که در ایالات متحده آمریکا وزارت آموزش و پرورش نسبت به سایر سازمانها و وزارتخانه ها بیشترین نقش را در مقابله با رفتار پرخطر نوجوانان ایفا می نماید. راس (۲۰۱۳) نشان دادند که در دانمارک مدارس بیشترین نقش را در مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان بر عهده دارند. همسو و هم جهت بوده و نتایج آنها را تأیید می کند.

در رابطه با سوال چهارم (چه راه کارهای کاربردی و عملیاتی از دیدگاه مدیران سازمان ها و همچنین متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر برای مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان می

¹ - Livas

توان ارایه داد؟) نتایج نشان داد که تفاوت معنی داری در میانگین رتبه راه کارهای کاربردی و عملیاتی از دیدگاه مدیران سازمان ها و همچنین متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر برای مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان وجود ندارد و مهمترین راه کارها برای مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان به ترتیب عبارتند از: مشارکت با دستگاه های مسئول در تسهیل عملیات پیشگیری از بروز رفتارهای پرخطر، مشارکت در ارزیابی عملیات پیشگیری از رفتارهای پرخطر با دستگاه های مسئول؛ مشارکت با دستگاه های مسئول در تصمیم گیری های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر؛ مشارکت با دستگاه های مسئول در برنامه ریزی های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر؛ اجرای قوانین و بخشنامه های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر؛ تصویب قوانین و دستور العمل های مشخص در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر؛ داشتن تشکیلات مناسب در سازمان در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر می باشد.

۴-۵ پیشنهادهای مبتنی بر نتایج پژوهش

با توجه به نتایج به دست آمده از تحقیق، راه کارهای کاربردی و عملیاتی زیر برای مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان قابل عرضه است:

- پیگیری جدی نیروی انتظامی
- آگاه نمودن همه اقشار جامعه به ویژه نوجوانان و جوانان با این رفتارها از طریق نمایش فیلم، برگزاری سخنرانی ها و آموزش دادن و آگاهی های لازم در جهت اشراف بر اثرات زیانبار این رفتارها بر نظم و امنیت عمومی
- فیلتر شدن وب گاه های اینترنتی مرتبط با این رفتارها
- بسیج همگانی جهت کمک صدا و سیما، آموزش و پرورش، رسانه های نوشتاری و ... در جلوه دادن قبح و زشتی رفتارهای پرخطر
- تلاش شود مدلی ملی، بومی و اسلامی به نوجوانان و جوانان معرفی شود.

- آموزش خانواده ها از طریق اجبار شغلی با حضور در جلسه‌های آگاه سازی و از طریق تهیه و توزیع رایگان cd های مستند و هشدار دهنده
- تشکیل مراکز مشاوره ای، انجمن ها، مراکز فرهنگی برای پاسخ دادن به مسایل شرعی به طور شفاف و به دور از هر گونه تعصب و نیز جلوه دادن دین در قالب هنر و زیبایی
- ارایه الگوهای رفتاری از شخصیت‌های اسلامی محبوب به نوجوانان و جوانان
- بازجویی از دستگیرشدگان جرایم مرتبط با رفتارهای پرخطر
- برخورد و ارشاد مناسب با جوانان گمراه و اجرای طرح ارشاد منزل به منزل در جلوگیری از گرایش به رفتارهای پرخطر
- شناسایی دقیق مبانی فکری و عملی رفتارهای پرخطر
- تهیه گزارش‌های جامعه شناختی از کمیت و کیفیت رفتارهای پرخطر
- استقبال، برنامه ریزی و تعامل ارگان‌های اجرایی، فرهنگی و مذهبی کشور مانند وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی، وزارت آموزش و پرورش، سازمان ملی جوانان با دانشگاه و حوزه‌های علمیه در جهت پیشگیری از گرایش به رفتارهای پرخطر
- به طور کلی معاونت اجتماعی استانداری با شناسایی عوامل موثر در تمایل جوانان به رفتارهای پرخطر و تعیین نقش و عملکرد سازمان های دولتی در مقابله با رفتارهای پر خطر (که هدف تحقیق حاضر می باشد) و با فرایند سازی آن و تهیه دستورالعمل ها و روش های ویژه برای تک تک سازمان های دولتی به مقابله با رفتارهای پر خطر در نوجوانان و جوانان پرداخته و با این کار از به وجود آمدن آسیب های اجتماعی دیگر جلوگیری به عمل خواهد آمد. نتایج تحقیق حاضر را می توان به عنوان دروندادی برای برنامه های معاونت اجتماعی استانداری و همچنین معاونت آموزشی ناجا جهت تدوین و برنامه ریزی دوره های آموزشی در خصوص مقابله با رفتارهای پرخطر تلقی نمود تا از این طریق بتواند گام مهمی در مقابله با رفتارهای پر خطر بردارد.

- می توان واحدهای مختلف نیروی انتظامی را در صورتی که میزان و عوامل موثر بر تمایل نوجوانان و جوانان به رفتارهای پرخطر مشخص شود، به عنوان کاربران تحقیق عنوان نمود، پلیس پیشگیری نیروی انتظامی و معاونت اجتماعی نیروی انتظامی می توانند با شناخت از عوامل موثر بر تمایل نوجوانان و جوانان به رفتارهای پرخطر نظارت پلیسی خود را بر نوجوانان و جوانان متمایل به رفتارهای پرخطر دقیق تر نمایند.

- می توان نوجوانان و جوانان و همچنین والدین آنان را به عنوان کاربران تحقیق نیز مورد توجه قرار داد، از این جهت که ممکن است برخی از نوجوانان و جوانان دارای رفتارهای پرخطر از عوامل مهم در تمایلشان به این رفتارها اطلاعی نداشته باشند و با شناسایی و آموزش بتوان آنان را در مسیر درست و اصلاح قرار داد.

- با توجه به این که محور تمام فعالیت های فرهنگی و آموزشی وزارت آموزش و پرورش در راستای ترویج شیوه های زندگی سالم و پیشگیری از رفتارهای پرخطر در بین نوجوانان و جوانان است و این دو عامل در حقیقت مکمل یکدیگرند، لذا سازمان آموزش و پرورش نیز می تواند از نتایج تحقیق حاضر برای مقابله با رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان استفاده نمایند. مدارس استان و کشور می توانند با شناسایی راه کارها و میزان شیوع رفتارهای پرخطر در بین نوجوانان و دانش آموزان استان برنامه ریزی بهتری برای مقابله با رفتارهای پرخطر آنان داشته باشند.

- دانشگاه های کشور نیز می توانند از نتایج تحقیق حاضر در راستای مقابله و پیشگیری از رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان و دانشجویان استفاده نمایند و با شناسایی این رفتارها برنامه های آموزشی مناسبی برای مقابله با رفتارهای پرخطر دانشجویان تدارک ببینند.

- با توجه به نقش ورزش در **پیشگیری از رفتارهای پرخطر** و توسعه سلامت و ارتقای شاخص های بهبود زندگی جوانان، وزارت ورزش و جوانان نیز می تواند از نتایج تحقیق حاضر استفاده نماید.

- نتایج تحقیق حاضر نیز می تواند مورد استفاده سازمان بهزیستی کشور جهت مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان تحت پوشش خود قرار بگیرد.

- از دیگر کاربران نتایج این تحقیق موسسات بازپروری هستند و می توانند از نتایج زیر در راستای مقابله با رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان استفاده نمایند.
- سازمان صداد و سیما نیز می تواند از کاربران این تحقیق باشد و شناسایی میزان و شیوع و راه کارهای مقابله با رفتارهای پرخطر در تدوین و تنظیم برنامه های مستند مقابله و رفتار با نوجوانان و جوانان می تواند موثر باشد.
- از دیگر کاربران نتایج تحقیق هستند. نتایج تحقیق حاضر می تواند در تدوین قوانین مقابله با رفتارهای پرخطر و همچنین تصمیم گیری پیرامون نوجوانان و جوانان رفتارهای پرخطر در مراجع قانونی مفید باشد.
- علاوه بر سازمان های دولتی، سازمان های مردم نهاد نیز می توانند از نتایج این تحقیق استفاده نمایند، از آن جایی که مقابله با رفتارهای پرخطر و مدیریت آن مسأله ای نیست که سازمان ها و نهاد های دولتی بتوانند در این زمینه به تنهایی اقدام کنند بلکه در این میان وجود سازمانها و نهاد های غیر دولتی که بتواند با شناخت دقیقی از مشکلات و موانع و همچنین نیازهای جامعه راه گشای مقابله، پیشگیری و کاهش رفتارهای پرخطر در جامعه باشد.
- مشارکت با دستگاه های مسئول در تسهیل عملیات پیشگیری از بروز رفتارهای پر خطر
- مشارکت در ارزیابی عملیات پیشگیری از رفتارهای پرخطر با دستگاه های مسئول
- مشارکت با دستگاه های مسئول در تصمیم گیری های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پر خطر
- مشارکت با دستگاه های مسئول در برنامه ریزی های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پر خطر
- اجرای قوانین و بخشنامه های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر
- تصویب قوانین و دستور العمل های مشخص در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر
- داشتن تشکیلات مناسب در سازمان در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر

۵-۵- پیشنهادهایی برای پژوهش‌های بعدی

با توجه به نتایج و یافته‌های تحقیق پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های دیگری در راستای تحقیق حاضر

انجام شود، تا با بهره‌گیری از نتایج آن‌ها بتوان زمینه مقابله با رفتارهای پرخطر را فراهم ساخت:

- در راستای ارتقای کارآیی و توانمندسازی نوجوانان و جوانان، انجام تحقیقی با عنوان " راه کارهای ارتقای کارآیی و توانمندسازی نوجوانان و جوانان برای مقابله با رفتارهای پرخطر " می‌تواند مفید باشد.
- در راستای از میان بردن موانع و مشکلات گرایش نوجوانان و جوانان به رفتارهای پرخطر انجام تحقیقی با عنوان " بررسی و آسیب شناسی رفتارهای پرخطر " می‌تواند مفید باشد.
- در راستای ارتقای آموزش به دانش آموزان مورد مطالعه انجام تحقیقاتی با عنوان " نیازسنجی آموزشی در خصوص پیشگیری نوجوانان و جوانان در مقابله با رفتارهای پرخطر " و همچنین " طراحی دوره‌های آموزشی در خصوص مقابله با گرایش نوجوانان و جوانان به رفتارهای پرخطر " می‌تواند موثر و مفید باشد.
- بررسی عوامل موثر در مشارکت با دستگاه‌های مسئول در تسهیل عملیات پیشگیری از بروز رفتارهای پرخطر
- ارزیابی عملیات پیشگیری از رفتارهای پرخطر
- بررسی قوانین و بخشنامه‌های مربوط با پیشگیری از رفتارهای پرخطر
- امکان‌سنجی ایجاد تشکیلات مناسب در سازمان در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر

۵-۶ - محدودیت‌های پژوهش

هر پژوهشی از ابتدای امر یعنی انتخاب موضوع تا مراحل اجراء و تجزیه و تحلیل و نتیجه‌گیری دارای

محدودیت‌هایی است. بیان محدودیت‌ها در هر پژوهشی به محققانی که قصد پژوهش در زمینه‌های

مختلف را دارند کمک می‌کند تا با دیدی باز و آگاهی از موانع، کمبودها و محدودیت‌های پژوهش به امر

پژوهش در زمینه‌های مشابه بپردازند. این پژوهش نیز دارای موانع و محدودیت‌هایی است که خارج از

کنترل و یا در اختیار پژوهشگر است، که در ذیل به آنها اشاره می‌کنیم: یکی از مهمترین مشکلاتی که در راستای انجام پژوهش حاضر وجود دارد، مشکلات مربوط انجام مصاحبه نیمه سازمان یافته و تکمیل پرسشنامه ها می باشد. با توجه به این که جامعه پژوهشی حاضر را کلیه مدیران سازمان های دولتی استان چهارمحال و بختیاری؛ کلیه نوجوانان و جوانان استان چهارمحال و بختیاری و کلیه متخصصان و کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر(اساتید رشته روانشناسی دانشگاه های سطح استان+ کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر نیروی انتظامی) تشکیل می دهد، لذا انجام مصاحبه، گردآوری داده ها از طریق تکنیک دلفی و تکمیل پرسشنامه های مورد استفاده فرایند زمان زیادی را خواهد گرفت، بر این اساس در صورت صلاحدید، تنها از اساتید رشته روانشناسی دانشگاه های علوم پزشکی، دانشگاه شهرکرد و دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد و کارشناسان حوزه رفتارهای پرخطر نیروی انتظامی شهرکرد مصاحبه به عمل بیاید.

منابع

منابع فارسی

۱. آتشین، ش. (۱۳۸۰). ما، اعتیاد، جامعه، تهران: انتشارات گوهر منظوم.
۲. آزاد، س. (۱۳۸۴). آسیب شناسی روانی، جلد ۱ و ۲، تهران: انتشارات بعثت.
۳. آشتیانی، ف. (۱۳۸۷). آسیب شناسی، تهران: انتشارات آگاه.
۴. ابراهیمی ثانی، م. (۱۳۹۲). مقایسه‌ی ابعاد عملکرد خانواده با امنیت اجتماعی در بین دانش آموزان بجنورد. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی. دانشگاه مشهد.
۵. ابوالقاسمی، ع. (۱۳۸۳). بررسی رابطه ساده و چندگانه استرسورهای دانشجویی با عملکرد تحصیلی در دانشجویان با توجه به نگرش‌های مذهبی، مجله علوم تربیتی و روانشناسی. دانشگاه شهید چمران اهواز، سال یازدهم، شماره ۱ و ۲، ص ۱۸.
۶. اسدی نوقابی، ا.ع. (۱۳۸۴). بهداشت روان، تهران: بشری، صص ۵۹-۶۴.
۷. بخشی پور رودسری، ع. (۱۳۸۰). خانواده به عنوان یک سیستم تعاملی، پیام مشاوره، شماره ۶-۷، ص ۲۲.
۸. بشارت، ع.، رنجبر نوشری، ف و رستمی، ر. (۱۳۸۷). مقایسه عملکرد خانواده بیماران مبتلا به اختلال مصرف مواد و خانواده افراد بهنجار، مجله روانشناسی و علوم تربیتی، سال ۳۸، شماره ۳.
۹. بوزان، ب. (۱۳۸۷). مردم، دولت‌ها و هراس، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ص ۱۷.
۱۰. پورافکاری، ن.ا. (۱۳۷۸). فرهنگ جامع روانشناسی، روانپزشکی، (انگلیسی به فارسی)، جلد اول، تهران: فرهنگ معاصر.
۱۱. تاجیک، م.ر. (۱۳۷۹). جامعه‌ای امن در گفتمان خاتمی، تهران: نشرنی، ص ۳۷.
۱۲. تاد، جودیت، (۱۳۷۹). اصول روان‌شناسی بالینی و مشاوره، ترجمه مهرداد فیروزبخت، تهران: رسا، صص ۵۱۳-۵۱۶.

۱۳. تبریزی، م. (۱۳۸۵). فرهنگ توصیفی خانواده و خانواده درمانی، تهران: فرا روان، صص ۱۵۴-۱۵۷.
۱۴. تشکر، ا.ر. و شیرانی، ح.ع. (۱۳۸۳). بررسی میزان شیوع رفتارهای پرخطر در خوابگاههای دانشجویی پسران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، پایان نامه اخذ کارشناسی روان شناسی عمومی، دانشگاه اصفهان.
۱۵. توکلی، ر.، رفیعی فر، ش. و دیگران. (۱۳۸۶). بسیجی الگوی زندگی سالم (راهنمای آموزش سلامت برای مربیان امداد و بهداشت حوزه‌ها و پایگاه‌های نیروهای مقاومت بسیج)، تهران: فرهنگی نمسا
۱۶. ثنایی ذاکر، ب. و امینی، ف. (۱۳۷۹). مقایسه عملکرد خانواده در دو گروه دانش آموزان دختر مستقل و وابسته به دیگران. تازه‌ها و پژوهشهای مشاوره، جلد ۲، شماره ۷ و ۸.
۱۷. جمعه نیا، س. (۱۳۸۷). بررسی رابطه سلامت اجتماعی و سلامت رولتی با سبک‌های هویت یابی دانش آموزان، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه شهید بهشتی.
۱۸. حسینی، م. و سامانی، س. (۱۳۹۱). ارتباط ابعاد کارکرد خانواده و خودتنظیمی فرزندان. فصلنامه خانواده پژوهی، ۸ (۳۱)، ۳۱۷-۳۰۵.
۱۹. حکیم زاده، ف. (۱۳۸۶). تأثیر آموزش آموزه‌های مذهبی بر ابراز وجود، عدم گرایش به اعتیاد و عدم گرایش به خودکشی در دانشجویان دختر ساکن خوابگاههای دانشگاه آزاد اسلامی شهرستان اهواز، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز.
۲۰. حیدری، م. (۱۳۸۲). روانشناسی فرار از خانه، تهران: انتشارات مهرقائم.
۲۱. خدا رحیمی، س. (۱۳۷۴). مفهوم سلامت روان شناختی، مشهد: نشر جاودان فرد.
۲۲. خدام، ح.ا.، مدانلو، م.، ضیایی، ط. و کشتکار، ع. (۱۳۸۸). اختلالات رفتاری و برخی عوامل با آن در کودکان سن مدرسه شهر گرگان، مجله پژوهش پرستاری ایران، شماره ۱.

۲۳. خداوردی، ل. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین سلامت روان و احساس امنیت اجتماعی در بین دانش آموزان مقطع متوسط در شهر تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه تربیت معلم.
۲۴. خواجه خباز، ن. (۱۳۸۵). بررسی عوامل موثر بر انحرافات اجتماعی جوانان و نوجوانان دبیرستانهای شهرستان اصفهان، پایان نامه کارشناسی رشته راهنمایی و مشاوره دانشگاه آزاد واحد نجف‌آباد.
۲۵. خوش فر، غ.ر. (۱۳۸۰). نقش امنیت در تحقق قانونگرایی در جامعه، اطلاعات سیاسی و اقتصادی، شماره ۱۴۴-۱۴۳.
۲۶. رتیا ویکس، نلسون و الن سی، ایزرائیل. (۱۳۹۲). اختلال‌های رفتاری کودکان، ترجمه محمد تقی منشی‌طوسی، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی.
۲۷. رکس، جان. (۱۳۸۰). اقلیت قومی و دولت ملی: جامعه‌شناسی سیاسی جوامع چند فرهنگی، ترجمه محمد سعید ذکایی، فصلنامه مطالعات ملی، سال دوم، شماره ۸، ص ۱۶۵
۲۸. روی، پل. (۱۳۸۲). معمای امنیت اجتماعی، ترجمه منیژه نویدنیا، فصلنامه مطالعات راهبردی، سال ششم، شماره ۲۱، ص ۱۲.
۲۹. ساعتچی، م. (۱۳۷۴). مشاوره و روان‌درمانی (نظریه‌ها و راهبردها)، تهران: نشر ویرایش.
۳۰. سام آرام، ع.ا. (۱۳۸۸). بررسی رابطه سلامت اجتماعی با تاکید بر رهیافت پلیس جامعه محور، فصلنامه علمی پژوهشی انتظام اجتماعی، سال اول، شماره ۱.
۳۱. سلیمانپور، م. (۱۳۸۶). بررسی پرخاشگری با پیشرفت تحصیلی در فرزندان پسر جانبازان دوره راهنمایی تحصیلی شهر اصفهان، پایان نامه کارشناسی رشته راهنمایی و مشاوره، دانشگاه اصفهان.
۳۲. سیف، س. (۱۳۶۸). تئوری رشد خانواده. تهران: انتشارات دانشگاه الزهراء.
۳۳. شارف، ریچارداس. (۱۳۸۶). نظریه‌های روان‌درمانی و مشاوره، ترجمه مهرداد فیروزبخت، تهران: رسا، صص ۴۳-۵۴
۳۴. شریعتمداری، ع. (۱۳۵۴). مقدمه‌ای بر روان‌شناسی، اصفهان: نشر مشعل.

۳۵. شریفی، ع. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین رفتارهای پرخطر و احساس امنیت اجتماعی در بین دانش آموزان مقطع متوسط در شهر اراک. پایان نامه اخذ کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه اراک.
۳۶. شولتز، دوان و شولتز، دوان (۲۰۰۵). نظریه‌های شخصیت. ترجمه یحیی سید محمدی، تهران: نشر ویرایش
۳۷. شولتز، دوان. (۱۳۶۹). روان‌شناسی کمال الگوهای شخصیت سالم، ترجمه گیتی خوشدل، تهران: نشر نو.
۳۸. طبیبی، ح.ا. (۱۳۶۸). مبانی و اصول جامعه‌شناسی، قم: نشر اسلامیه.
۳۹. کاپلان، پاول اس (۱۳۸۱)، سفر پرماجرای کودک (روانشناسی رشد)، ترجمه مهرداد فیروزبخت تهران: خدمات رسا.
۴۰. کارگر شورکی، ه و پاکنژاد، ف. (۱۳۸۲). خانواده، نخستین عامل تاثیرگذار بر هویت دانش آموزان (کاوشی پیرامون رابطه میان هویت دانش آموزان و الگوی تربیتی والدین). مجله علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه فردوسی مشهد. جلد چهارم، شماره اول.
۴۱. کارگر شورکی، ه. (۱۳۸۰). بررسی رابطه میان الگوی خانوادگی و سبک مدیریت مدیران کل استان یزد، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت دولتی، دانشگاه تربیت مدرس.
۴۲. کریمی فخر، م و مراد صفوی، ز. (۱۳۸۰). بررسی علل گرایش نوجوانان و جوانان ۱۶ تا ۲۰ سال به مسائل جنسی در روابط دختر و پسر در شهر اصفهان، پایان نامه کارشناسی رشته راهنمایی و مشاوره، دانشگاه اصفهان.
۴۳. کریمی، ب. (۱۳۸۳). بررسی علل خانوادگی بزهکاری نوجوانان پسر ۱۴-۲۵ سال زندان دستجرد اصفهان، پایان نامه کارشناسی رشته راهنمایی و مشاوره دانشگاه آزاد اسلامی نجف آباد.
۴۴. کیوان حسینی، ا. (۱۳۷۹). دوازده نکته محوری در باب امنیت، فصلنامه مطالعات دفاعی و امنیتی، سال هفتم، شماره ۲۵، ص ۸۴

۴۵. گروسی، س.، میرزایی، ج و شاهرخی، ا. (۱۳۸۶). بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت (مطالعه موردی دانشجویان دختر دانشگاه آزاد جیرفت). فصلنامه دانش انتظامی، سال نهم، شماره دوم.
۴۶. گنجی، ح. (۱۳۷۸). بهداشت روانی، تهران: نشر ارسباران.
۴۷. مثنوی، ع.ا.، سام آرام، ع.ا و دیگران. (۱۳۸۴). نگرش دانشجویان خوابگاهی دانشگاه علوم پزشکی ایران در مورد رفتارهای انحرافی در خوابگاهها، مقالات پژوهشی توانبخشی، دوره ششم، شمار چهارم.
۴۸. محمودیان، ن. (۱۳۸۲). بررسی و مقایسه پرخاشگری کودکان و رابطه آن با وضعیت طلاق والدین، پایان نامه اخذ کارشناسی در رشته روانشناسی، دانشگاه تربیت معلم تهران.
۴۹. معظمی، ش و مهدوی، م. (۱۳۸۸). اختلال در کارکرد رشدی خانواده و بزهکاری اطفال و نوجوانان. مجله علمی- پژوهشی تحقیقات زنان، سال سوم، شماره اول.
۵۰. منصور، م.، دادستان، پ و راد، م. (۱۳۶۵). لغت نامه روانشناسی. بی جا: لوحه
۵۱. موحد، م و عباس شوازی، م.ت. (۱۳۸۵). بررسی رابطه جامعه پذیری و نگرش دختران به ارزشهای مطالعات سنتی و مدرن در زمینه‌ی رابطه بین شخصی دو جنس پیش از ازدواج، مطالعات زنان، سال چهارم، شماره ۱.
۵۲. موسوی، آ. (۱۳۸۹). مقایسه کارکرد خانواده، کیفیت زندگی، خستگی روانی و نگرانی میان همسران کارکنان مرد طرح اقماری و روزکار شرکت ملی نفت جنوب، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز.
۵۳. مهرابی، ح.ع.، کجباف، م.ب و مجاهد، ع.ا. (۱۳۸۹). پیشبینی رفتارهای پرخطر بر اساس هیجان خواهی و عوامل جمعیت شناختی در دانشجویان دانشگاه اصفهان، مطالعات روانشناختی، دوره ۱۶۷، شماره ۲، ص ۱۴۱

۵۴. نصری، ق. (۱۳۷۸). معنا و ارکان جامعه شناسی امنیت، از جزوه مفهوم شناسی امنیت (شرحی بر تهدیدات)، تهران: موسسه مطالعات راهبردی، ص ۲۱۶.
۵۵. نوشته ئی، م.، پورشهریاری، م.س و ثنائی ذاکر، ب. (۱۳۸۷). بررسی رابطه بین اداک دختران از الگوهای تربیتی والدینشان با احساس شرم و گناه در آنها، تازه‌ها و پژوهشهای مشاوره، جلد ۷، شماره ۲۷.
۵۶. نویدنیا، م. (۱۳۸۲). درآمدی بر امنیت اجتماعی، فصلنامه مطالعات راهبردی، سال ششم، شماره ۱۹، ص ۵۷.
۵۷. نویدنیا، م. (۱۳۸۲). درآمدی بر امنیت اجتماعی، فصلنامه مطالعات راهبردی، سال ششم، شماره ۱۹، ص ۶۲.
۵۸. هی لی، جی. (۱۳۸۳). روان‌درمانی خانواده، باقر ثنائی، تهران: امیر کبیر، صص ۲۰-۲۱.
۵۹. یوسفی، ن. (۱۳۹۱). روان‌درمانی و مشاوره خانواده، تهران: نشر پرسش، صص ۱۲۳-۱۳۴.

منابع انگلیسی

60. Asayesh H, Ghorbani M, Salari H, Mansorian M, and Safari R. (2010). Individual and family characteristics associated with the tendency of individuals to drug abuse. *Journal of Mazandaran University of Medical sciences*. 2010;12 (4):91-94. [Persian].
61. Anolli, L. and Pascucci, P. (2005). Guilt and guilt-proneness, shame and shame-proneness in Indian and Italian young adults. *Personality and individual differences*, 39 (4), 763-773.
62. Bartle-Haring, S. (1997). The relationships among parent-adolescent differentiation, sex role orientation and identity development in late adolescence and early adulthood. *Journal of adolescence*, 20 (5), 553-565.
63. Baumrind, D. (1965). Parental control and parental love. *Children*, 12 (6), 230.
64. Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37 (4), 887-907.

65. Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology*, 4 (1), 1-103.
66. Baumrind, D. (1997). The discipline encounter: Contemporary issues* 1. *Aggression and Violent Behavior*, 2 (4), 321-335.
67. Baumrind, D. and Black, A. (1967). Socialization practices associated with dimensions of competence in preschool boys and girls. *Child Development*, 38 (2), 291-327.
68. Bing, E. (1963). Effect of childrearing practices on development of differential cognitive abilities. *Child Development*, 631-648.
69. Bullock S, and Room RA. (2012). consumption by adolescents and young adults. WHObook, 2012
70. Coopersmith, S. (1967). *The antecedents of self-esteem*: Freeman San Francisco.
71. Chen, L. (2010). The relationships among Self-identity, family function and Performance in school: by the Example of the Aboriginal Student of junior high school in Hwalien.
72. Chapman, D.P., Perry, G.S. and Strine, T. W. (2012). The vital link between chronic disease and de-pressive disorders. *Prevention of chronic disorders*, 10 (1), 480-486, 110247
73. Everson Rose, S.A. and Lewis, T.T. (2014). Psychosocial factors and cardiovascular diseases. *American Journal of public Health*, 26, 469-500.
74. Goldney, R.D., Ruffin, R., Fisher, L.J. and Wilson, D. H. (2013). Asthma symptoms associated with depression and lower quality of life: A population survey.
75. Gallimore, M. and Kurdek, L. (1992). Parent depression and parent authoritative discipline as correlates of young adolescents' depression. *Journal of Early Adolescence*, 12 (2), 187-196.
76. Gribble, P., Cowen, E., Wyman, P., Work, W., Wannon, M. and Raoof, A. (1993). Parent and Child Views of Parent Child Relationship Qualities and Resilient Outcomes Among Urban Children. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 34 (4), 507-519.
77. Hoffman, M. (1960). Power assertion by the parent and its impact on the child. *Child Development*, 31 (1), 129-143.
78. Hasanian, H., Soltaninejad, K., Shadnia Sh and et al. (2011). Stimulant toxicity treatment, Clinical guideline. 1st d. Tehran: Sepidbarg Co. 2011. 13. [Persian].
79. Kagan, J. and Moss, H. (1962). *Birth to maturity*. New York.

80. Kenny, M. (1987). The extent and function of parental attachment among first-year college students. *Journal of Youth and Adolescence*, 16 (1), 17-29.
81. Kenneth, M. C. and Stephanie, P. (2010). Family Functioning and the Development of Trust and Intimacy among Adolescents in Residential Treatment, Published online before print.
82. Lyndal, B., Helen, B., Dip, E., Lyndal, T., John, C., Sara, G., Glenn, B. and George, P. (2007). Social and school connectedness in early secondary school as predictors.
83. Larsson, H, Viding, E, Rijdsdijk, F.V. and Plomin, R (2010). Relationships Between Parental Negativity and Childhood Antisocial Behavior over Time: A Bidirectional Effects Model in a Longitudinal Genetically Informative Design. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 36, 5, 633-645.
84. Matos, P., Barbosa, S., de Almeida, H. and Costa, M. (1999). Parental attachment and identity in Portuguese late adolescents. *Journal of adolescence*, 22 (6), 805-818.
85. Ma, J.L., Wong, T.K. and Lau, Y.K. (2010). Sex Differences in Perceived Family Functioning and Family Resources in Hong Kong Families: Implications for Social Work Practice. *Asian Social Work and Policy Review*, 3 (3):155 – 174.
86. Martha, H.C. and Donald, H. (2010). Employment at Closure Is Associated With Enhanced Quality of Life and Subjective Well-Being for Persons with Spinal Cord Injuries, Issue No: Vol. 54, No.
87. Maslowsky, J., Buvinger, E., Keating, D.P., Steinberg, L. and Cauffman, E. (2011). Cost-benefit analysis mediation of the relationship between sensation seeking and risk behavior among adolescents. *Personality and Individual Difference*, Article in Press.
88. Parker, G. (1981). Parental reports of depressives:: An investigation of several explanations. *Journal of Affective Disorders*, 3 (2), 131-140.
89. Parker, G. (1983). Parental 'affectionless control' as an antecedent to adult depression: A risk factor delineated. *Archives of General Psychiatry*, 40 (9), 956.
90. Perosa, L., Perosa, S. and Tam, H. (1996). The contribution of family structure and differentiation to identity development in females. *Journal of Youth and Adolescence*, 25 (6), 817-837.
91. Park, R.D. and Buriel, R. (2005). Socialization in the family: Ethnic and ecological Perspectives. *Hand book of child psychology*, 3, 463-552.

92. Peng , C.J. and Nichols, R.N. (2011). Using Multinomial Logistic Models to Predict Adolescent Behavioral Risk. *Journal of modern applied Statistical Methods. Jmasm , Inc.*
93. Pirraglia, P.A., Rose, A.B., Hermann, R.C., OLchanski, N.V. and Neumann, P. (2004). Cost utility studies of depression management: A systematic review. *American Journal of psychiatry*, 161, 2155-2162.
94. Torresani, S., Favaretto, E. and Zimmerman,C. (2000). parental representations in drug-dependent patients and their parents. *Comprehensive*,41 (2),123-129.
95. Tompest, C. (2010). Predictors of overt and covert antisocial behavior from adolescence to early adulthood. The requirements of the degree of Doctor of philosophy, the Graduate School of Wayne State University, Detroit, Michigan.
96. Renzaho, A.M.N., Kumanyika, S. and Tucker, K. L. (2010) Family functioning, parental psychological distress, child behavioural problems, socio-economic disadvantage and fruit and vegetable consumption among 4–12 year-old Victorians, ustralia,10. 1093/heapro/daq054.
97. Siegel, A. and Kohn, L. (1959). Permissiveness, permission, and aggression: The effect of adult presence or absence on aggression in children's play. *Child Development*, 30 (1), 131-14
98. Watson, G. (1957). Some personality differences in children related to strict or permissive parental discipline. *The Journal of Psychology*, 44 (1), 227-249.
99. World health organization. (2013). Young people's health in context: selected key findings from the health behavior in school- aged Children study. Copenhagen, edinburgh, 2013.

پیوست

بسمه تعالی

با سلام این پرسشنامه در باره رفتارهای پرخطر است. به سوالات، پاسخ بدهید. نیازی به ذکر نام نیست.

ویژگی های جمعیت شناختی

سن:

۱. سن: زیر ۱۶ □ ۱۶-۱۸ □ ۱۹-۲۱ □ ۲۲-۳۰ □

۲. تحصیلات: دیپلم و زیر دیپلم □ کاردانی □ کارشناسی □ کارشناسی ارشد و بالاتر □

۳. وضعیت: دانش آموز □ دانشجو □

در زیر عباراتی درباره پرسشنامه رفتارهای پرخطر نوشته شده است، با توجه به مقیاس زیر پاسخ خود را انتخاب کنید. لطفاً تا جایی که ممکن است هیچ موردی را بدون پاسخ نگذارید.

نظرات خودی	نه
احساس می‌کنم سرشار از انرژی هستم و باید به هر نحوی تخلیه شوم.	
به نظر می‌رسد سیگار به انسان پرستیژ و جاذبه بیشتری می‌دهد.	
بعضی از اعضا خانواده ام باعث بد نامی و بی اعتباری من هستند.	
زود از کوره در می‌روم.	
خانواده ام مخالف هم صحبتی من با جنس مخالف هستند.	
کسانی دورو برم هستند که با افراد همجنس خود ارتباط نزدیک دارند.	
آنقدر شلوغ و پر سر و صدا هستم که باعث مزاحمت برای دیگران می‌شوم.	
تا به حال مصرف سیگار را تجربه کرده ام.	
دوست ندارم در خانه و بین اعضاء خانواده باشم.	
اگر به قدر کافی تحریک شوم ممکن است دیگری را کتک بزنم.	
به کسی یا کسانی از جنس مخالف علاقه داشته یا دارم.	
نسبت به سلامتی خود و دیگران بی تفاوتم.	
به طور مرتب سیگار می‌کشم.	
خانواده ام با من برخوردی غیرمنصفانه و غیر دوستانه دارند.	
معمولاً با سایر افراد مخالفت می‌کنم.	
تمایل دارم که با بعضی افراد (جنس مخالف) ارتباط بیشتری داشته باشیم.	
شوخی‌هایی انجام می‌دهم که دیگران به دردسر می‌افتند.	
در موقع لزوم به مشروبات الکلی دسترسی دارم.	
اعضاء خانواده ام نسبت به هم بی تفاوت و بی مسئولیتند.	
وقتی احساس ناکامی می‌کنم عصبانیت خود را نشان می‌دهم.	
گاهی از این نگران می‌شوم که ارتباطم با جنس مخالف موجب پشیمانی یا سرزنشم قرار گیرد.	
در اموری که افراد دیگر در آن احتیاط می‌کنند بی محابا اقدام می‌کنم.	
تجربه مصرف مشروبات الکلی را داشته ام.	
هر چند یکبار در خانواده ام مشاجره و درگیری شدید داریم.	

بعضی دوستان یا اطرافیانم معتقدند که من آدم عجول و کم تحملی هستم.
مکالمات تلفنی با فرد یا افرادی (از جنس مخالف) دارم که تمایل دارم مخفی بماند.
عموماً قوانین و مقررات عمومی را در جاهای مختلف نقض می‌کنم.
تا به حال به مصرف بعضی از انواع مواد ترغیب شده‌ام.
گاهی مایلیم خانواده‌ام را ترک کنم.
اگر لازم باشد برای حفظ خودم دست به خشونت می‌زنم.
معتقدم تا قبل از ازدواج هر فرد بایستی ارتباط با جنس مخالف را تجربه کند.
اهل غیبت بی دلیل از کار، تحصیل یا برنامه‌های از قبل زمان بندی شده هستم.
اگر بخواهم می‌توانم بعضی از انواع موادمخدر را تهیه کنم.
در یک مقایسه احساس می‌کنم که والدین دوستانم بهتر از والدین خودم هستند.
گاهی آنقدر عصبانی شده‌ام که دست به شکستن اشیاء زده‌ام.
تجاریبی از ارتباط با جنس مخالف داشته‌ام که همیشه آزارم می‌دهد.
اهل دروغگویی‌های مکرر در موقعیت‌های مختلف هستم.
دوستانی دارم که موادمخدر مصرف می‌کنند.
تا به حال به فکر فرار از خانه به ذهنم خطور کرده است.
اگر کسی ناراحتم کند صریحاً با او برخورد می‌کنم.
گاهی از این نگران می‌شوم که ارتباطم با جنس مخالف موجب از دست رفتن اعتماد دیگران به من شود.
دیگران را دست می‌اندازم و مسخره می‌کنم.
تجربه مصرف موادمخدر را داشته یا دارم.
نقشه فرار از خانه را طراحی کرده‌ام.
بارها اتفاق افتاده که دیگران را به باد فحش و ناسزا بگیرم.
تا به حال به برقراری ارتباط با همجنس تشویق شده‌ام.
نسبت به حیوانات خشن و بی رحم هستم.
تا به حال از قرص روان گردان استفاده کرده‌ام.
سابقه فرار از خانه داشته‌ام.
گاهی اتفاق افتاده که دیگران را تهدید کنم.
علیرغم میل باطنیم در برخی موقعیت‌ها با هم جنس خود ارتباط جنسی داشته‌ام

بسمه تعالی

پرسش نامه تعیین نقش و عملکرد(اقدامات انجام شده) و راه کارهای کاربردی و عملیاتی سازمانهای دولتی استان

چهارمجال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر

کارشناس/مدیر گرامی با سلام و احترام فراوان

پرسش نامه ای که در اختیار دارید به منظور تعیین نقش و عملکرد(اقدامات انجام شده) و راه کارهای کاربردی و عملیاتی سازمانهای دولتی استان چهارمجال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر تدوین شده است، و درصدد است تا ضمن تعیین نقش و عملکرد(اقدامات انجام شده)، راه کارهای کاربردی و عملیاتی سازمانهای دولتی استان چهارمجال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر ارائه نماید. از این که وقت گرانبهای خود را در اختیار ما قرار داده اید صمیمانه سپاسگزاریم.

۴. سن: ۲۵-۲۱ ۳۵-۲۶ ۴۵-۳۶ ۵۵-۴۶ ۵۶ به بالا

۵. تحصیلات: کاردانی کارشناسی کارشناسی ارشد دکتری

۶. سابقه: ۱۰-۱ ۲۰-۱۱ ۲۵-۲۱ ۲۶ به بالا

الف- نقش سازمانهای دولتی در مقابله با رفتارهای پرخطر

خیلی کم	کم	تاحدود ی	زیاد	خیلی زیاد	به نظر شما سازمان های دولتی تا چه اندازه در هر یک از زمینه های زیر نقش دارد؟
					۱- تصویب قوانین و دستور العمل های مشخص در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر
					۲- داشتن تشکیلات مناسب در سازمان در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر
					۳- اجرای قوانین و بخشنامه های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر
					۴- مشارکت با دستگاه های مسئول در تصمیم گیری های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پر خطر
					۵- مشارکت با دستگاه های مسئول در برنامه ریزی های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پر خطر
					۶- مشارکت با دستگاه های مسئول در تسهیل عملیات پیشگیری از بروز رفتارهای پر خطر
					۷- مشارکت در ارزیابی عملیات پیشگیری از رفتارهای پرخطر با دستگاه های مسئول

ب- عملکرد سازمانهای دولتی استان چهارمحال و بختیاری در مقابله با رفتارهای پرخطر

خیلی کم	کم	تاحدود ی	زیاد	خیلی زیاد	عملکرد سازمان شما در هر یک از زمینه های زیر تا چه اندازه است؟
					۱- قوانین و دستورالعمل های مشخص در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر
					۲- ایجاد تشکیلات مناسب در سازمان در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر
					۳- اجرای قوانین و بخشنامه های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر
					۴- مشارکت با دستگاه های مسئول در تصمیم گیری های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پر خطر
					۵- مشارکت با دستگاه های مسئول در برنامه ریزی های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پر خطر
					۶- مشارکت با دستگاه های مسئول در تسهیل عملیات پیشگیری از بروز رفتارهای پر خطر
					۷- مشارکت در ارزیابی عملیات پیشگیر یاز رفتارهای پرخطر با دستگاه های مسئول

ج- راه کارهای ارتقای نقش سازمان ها در مقابله با رفتارهای پرخطر

خیلی کم	کم	تاحدود ی	زیاد	خیلی زیاد	هر یک از راه کارهای زیر تا چه اندازه در ارتقای نقش سازمان ها در مقابله با رفتارهای پرخطر موثرند؟
					۱- تدوین قوانین و دستور العمل های مشخص و بخشنامه های عملیاتی برای پیشگیری از رفتارهای پرخطر
					۲- ایجاد واحد هایی در سازمان در خصوص پیشگیری از رفتارهای پرخطر
					۳- اجرای قوانین و بخشنامه های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر
					۴- مشارکت با دستگاه های مسئول در تصمیم گیری های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر
					۵- مشارکت با دستگاه های مسئول در برنامه ریزی های مربوط به پیشگیری از رفتارهای پرخطر
					۶- مشارکت با دستگاه های مسئول در تسهیل عملیات پیشگیری از بروز رفتارهای پرخطر
					۷- مشارکت در ارزیابی عملیات پیشگیر یا ز رفتارهای پرخطر با دستگاه های مسئول